

СРПСКИ НАРОД

ЛИФЕРАНТИ СРПСКОГ МЕСА

ВРЗИНО КОЛО У КАИРУ

Случај генерала Душана Симоновића није за потцењивање, о њему се мора много говорити и више размишљати. Прилике које су владале у времену извршеног пуча 27 марта 1941 године, нису истоветне са данашњим приликама. Онда је Србин веровао у своје водеће људе и није много мислио, зато је пуч олако извршен и створио непријатно изненађење.

Данас Србин другојачије гледа на све ствари. Тешке прилике на тералу су га да размишља о својој судбини, да ником не верује и да критички посматра свачији рад, јер не жели, да још једном, буде изненађен. То не значи, да и данас нема људи који праве глупости и који би хтели да свој народ заведу. Сва је разлика у томе што те глупости остају парализоване, јер им народ не слеђује поучен горким искуством из прошлости.

Сада се и случај генерала Симоновића критички разматра, загледа се у позадину целе ствари и извлачи се поука. То је довољно за српски народ да остане изван од Лондонског отрова. Па и генерал Симоновић није се појавио својом добром вољом на Лондонском раду, пошто је дуго време био политички мртац.

Он је наручен, намењена му је извесна улога и он се стара, да ту своју улогу добро одигра, како би задовољно могао господара. Зато је појава генерала Симоновића врло интересантна само као ахо говора енглеског премијера Черчила пред Доњим домом, у вези догађаја који се развијају у Каирској атмосфери.

Ако би загледали у позадину ове ствари, запелили би да је генерал Симоновић само слаба карика у једном невидљивом ланцу, који су створили, повезали и нацртали болшевици из Совјетске амбасаде у Лондону у споразуму са Черчилом. У том ланцу свака карика има своју посебну улогу у назначеној личности. Од Черчила преко генерала Симоновића и мисије народног посланика Мек-Лина код Јосипа Броза у босанским планинама, у којој се налази и Черчилов син, па све до изванредног опуномоћеника Бранка Чубриловића који лута од Лондона до Каира, осећа се једна нечасна спрега људи, који имају главни задатак да повежу српски народ са „ослободилачком“ војском партизана Јосипа Броза. Просто речено, ова спрега жели да српски народ болшевицима, предајући га на пешкец Стаљину у Москви.

Овај би се посао ипак добро и срећно свршио кад не би биле

извесне запрете, као што је, на првом месту одвратност српског народа према болшевицима и комунистичкој доктрини и војске Немачког Рајха која је ту на лицу места. Да би се пребродиле ове незгоде, сада је нечасној спрези задатак, да искористи ауторитет младог Краља Петра и са његовим пристанком створи нову владу у Каиру, која би била под претседништвом Бранка Чубриловића или генерала Душана Симоновића, као замена емигрантској југословенској влади др Пурића. Овај сатански план треба поново да распламти братоубилачку борбу у српском народу, да поднесе поново огромне жртве све за рачун англосаксонских плутократа и њихове игре са болшевицима.

Није се генерал Симоновић зауставио само на свом провокаторском говору на радио Лондону, он је за ту ствар урадио још и више. Као командант нових југословенских трупа формираних у емиграцији, он је одвојио око 4000 војника, вероватно комунистички настројених и уз потпору енглеске Врховне команде утоварио у лађе и послао на далматинско острво Корчулу. Или је кренуо, или је требао и он да крене из Лондона у штаб свога

новопретпостављеног команданта Тита, тачно се то још не зна, али разочарење је дошло брже него што је генерал Симоновић могао да покуша са новим својим болшевичким трупама. Оне су страховито потучене од стране немачких бомбардера, да није ни једна четвртина здрава остала.

Ето још једне незавидне улоге бившег југословенског генерала, Душана Симоновића, кога је српски народ само по злу запамтио. Постао је лиферант српског меса за болшевичке рачуне на Балкану. У својим подухватима, генерал Симоновић је такав баксуз, да је право чудо како још има људи који мисле на њега и користе се његовим услугама.

Надамо се, да као што није успео у својим намерама у нашој земљи, да тако исто неће успети да преко јеврејског зета Бранка Чубриловића превари младог Краља, да позајми свој велики морални капитал овој спрези непријатеља српског народа, која жели да овим предузећем посредством пустилова Тита намира своје рачуне са црвеном Москвом.

Ово најновије морално срозављење Душана Симоновића је један

више доказ нашем народу, како може и интеллигентан човек да добије животињске нагоне, кад своју савест прода ђаволу. У нечасној спрези, са душманима своје рођене земље, генерал Симоновић спасава личну угрожену ситуацију не питајући за цену коју треба да плати српски народ, као што за то није питао ни 27 марта 1941 године, да би га историја макар и по злу поменула, да је и он некада био политичар и државник.

Жалостан ће бити крај овог човека, чије су руке до рамена умочене у невино проливену крв српског народа, коме тог проливања никад није доста јер се остварило и више незне за границе. Али и судбина српског народа није боља, кад му је суђено, да још од оваквих Срба зависи.

Од свију Срба који су се затекли ван граница своје земље кад је рат отпочео, као и од осталих који су избегли вољно или невољно, најнедостojније понео се генерал Душан Симоновић. Наш народ лепо вели, кад Бог хоће кога да казни, он му прво памет одузме. Подвизи Симоновића које је досад починио или које ће још починити, објашњавају се једино Божијом казном. Јер оно што је Симоновић починио или што сада чини, могуће је једино тако, што у његовој глави није нешто у реду. Ми то све разумемо, али никако не разумемо што је овај јадни народ толико згрешио да он мора стално да плаћа животима своје деце лудачке иступе појединаца? За то је дужност оних из његове непосредне околине да га или чувају или да му навуку лудачку кошуљу и сместе у каква енглески завод за умоболнике.

Сатански план ове нечасне спреге непријатеља нашег народа неће успети, јер је он духовно оздравио. Напротив, његове откривене намере отвориће очи свима добрим Србима, да своје редове сабију још у чвршће фаланге, како би комунистичку неман сатрли у корену. То ми добро схватамо овде, то схватају и наша деца под оружјем, али то треба да схвате и сви остали добронамерни Срби којима још магла није потпуно ослободила очи, да све добро виде.

Српски народ у двогодишњем јуначком хрвању са комунистичком аждајом ослободио је земљу од ове обести и стекао права на заслужени мир. Ко му тај мир ремети или угрожава, није и не може бити добар Србин. Сви обзир морају бити згажени, јер нам је Србија најпреча.

Б. Ђ. Н.

НЕДИЋЕВИ НЕПРИЈАТЕЉИ НЕПРИЈАТЕЉИ СРБИЈЕ

Славни математичар Даламбер је рекао: „Моје је место мало у свету и ја гледам да га још више смањим: највећа је срећа не бити ником на путу.“

Али кад је неко на некоме месту по дужности онда не може да га смањи и онда мора некоме бити на путу.

Нарочито кад је на челу државе: то је највеће место.

На томе месту мора имати много непријатеља: то је правило.

Али има и изузетак. Такав је изузетак био, например, славни француски државник Ришеље. Он је изјавио: „Ја немам личних непријатеља; моји непријатељи су непријатељи Француске.“

Такав је изузетак и наш Недић.

Он је на своме садашњем месту по дужности као што је по дужности за време ратова био на командантским местима.

А то је једна тешка дужност. Руски цареви имали су обичај да говоре о „бремену управљања“. Једно такво бреме управљања носи на себи генерал Недић. Они који се боре против њега не желе да му одузму то бреме, не желе да га замене. Они се боре против државе на чијем се челу Недић налази.

Недићеве непријатељи то су непријатељи Србије.

Највећи Недићев непријатељ то је „маршал“ Тито Србија је за Тита највећа сметња. Србија је бедем пред којим се заустав-

ља Титово продирање на Исток. Тито није Србин. Али има Срба који с њиме кооперишу, који су његови савезници.

Његов је савезник сада и бивши наш претседник владе Душан Симоновић.

Тај човек је 1941 године гурнуо Србију у амбис. Недић је Србију извукао из амбиса Сад Симоновић, у сарадњи с Титом настоји да Србију опет сурва.

Педагози су се занимали питањем да ли рђави примери могу васпитавати. И решили су га у позитивном смислу.

Као што нас добри примери уче како треба да радимо, рђави примери нас уче како не треба да радимо.

Из историје знамо да су се многи људи прославили својим добрим делима. Али има их који су се прочули због својих рђавих дела.

Један човек ове друге врсте био је Херострат, који је запалио Дијанин храм.

Као што је приметио један филозоф, вечна слава људи као што је Херострат то је вечно презирање.

Тим вечним презирањем биће кажњен и Душан Симоновић бивши краљевски претседник владе а сада експонент претседника „Југословенске републике“ његове екселенције „маршала“ Тита.

Крста Цицварич

(Наставак на 2-ој страни)

БРИГЕ КОАЛИЦИЈЕ

ИЗБОРНИ МАНЕВРИ У САД

— Од Валтера Дицела —

У рудничким угља у Јужном Белсу спрема се штрајк 25.000 рудара. Петролејски плац Рузвелтових сарадника налази на индигнацију Черчилових сарадника. Држање Индуса спречава Маунтбатену офанзиву у Бурми. Цео свет се озрануо због сензационе књиге чувеног америчког новинара Валтера Липмана, претставника вашингтонских водећих кругова, који је написао да као држава не може гарантовати границе држава, које границе са Совјетском Унијом. Ватикан оштро протестује против бомбардовања Рима од стране Британоамериканца. У Шкотској на изборима победио је претставник сепаратиста, чије су лозинке: „Овај рат није шкотски, већ енглески рат“. Зато нека Енглези настављају сами борбу.

У Шведској и поред најјаче британскоамеричке пропаганде расте неповерење према Совјетима. Шпанија осећа све већу индигнацију због привредних санкција Англоамериканца против политике шведске неутралности. Уредник водећег енглеског листа „Кавалкаде“ Х. Г. Уелс објављује чланак у коме пише: „Са Британском империјом је свршено“. „Дејли Експрес“ доноси чланке из којих се види забринутост Енглеза због америчког империјализма. У Швајцарској критикују Енглеску због њених односа према Совјетској Унији.

То су све бриге коалиције, о којима се расправљало ових дана у штампи и у јавности. Али, то су ситније бриге, јер постоје много крупније.

После две недеље узбуђујућих вести о притиску на Финску, после две недеље доношења сензационалних извештаја и наслухивања, Рајтер одједном јавља: „Из Финске ништа ново.“ Значи, да нешто не иде тако како би то желели у Лондону, Вашингтону и Москви.

На супротном делу европске политичке табле ствари иду још горе по коалицију. Турска не жели да уђе у рат. Енглеска прекида војне преговоре са Турском, обуставља војне лиферације, прекида дипломатске преговоре о измени турске политике, обуставља (ово још није потврђено) размену робе са Турском. Ова оштрина британског односа према Турској није карактеристична за енглеску политику. Зато имамо осећај да се овде ради о једној фингираној игри: Енглеска у сагласности са Америком и Совјетима тера Турску да уђе у рат.

Али истовремено Енглеска није знала Америке и Совјета наговара Турску да не уђе у рат. Турска, која би заратила, је потребна коалицији. Турска која не би заратила је потребна Британији као чувар Блиског Истока и источног дела Медитерана, а такође и Балкана од Совјета.

Блиски Исток јаче забрањува Британију и САД. Американци слабо разумеју арабљанске протесте против америчке намере да се Палестина коначно додељује јеврејима. Американци су ипак у бризи за Блиски Исток, (који сматрају за своју будућу петролејску зону) зато што је Совјетска Унија почела велику игру панисламског карактера. Енглези се брину за Блиски Исток, и због тог совјетског панисламизма, и због панарабљанства које одлучно устаје против пројеврејске политике у Палестини. Када већ Ирак, послушан према Лондону, као и Египат, потпуно потлачен од стране Лондона, оштро протестују против вашингтонске намере да се у Палестини створи јеврејска држава, онда Лондон има о чему да размисли. Балфурова декларација у Светском рату, која је јеврејима магловито обећала национални дом, кварила је читавих четврт века енглеске планове на Блиском Истоку. Обећање националне државе јеврејима, онемогућиће енглеску политику на Блиском Истоку.

У свим ватекнутости у италијанско-блискоисточном комплексу стоји такође и совјетски захтев да се болшевицима преда један део бивше италијанске морнарице. Руска флота је за време Катарине II уловљена у Средоземно море. После тога је Енглеска у току једног и по века улагала све напоре да се то не понови. Политика која је постала традицијом, јер је настављана више од 150 година, не може да буде напуштена, и зато Лондон има сада доста основа да буде забринут због тога што ће Совјетска Унија добити неколико ратних бродова на Медитерану.

Лакомислени Американци не схватају то исувише озбиљно. Али они имају своју бригу. Аргентина никако неће да се покори диктату Вашингтона. Вашингтону није довољно да су ту земљу приморали да прекине односе са Осовином. Он би хтео да се Аргентина уметне у рат и поред тога што не постоји за то ни најмањи разлог. Аргентинци са осмехом одбацују тврђење господина Стетиниуса о постојању немачких планова освајања западне хемисфере. А пошто Ар-

гентинци неће да учествују у навођењу северо-америчких планова о освајању источне хемисфере, то се Аргентина мора сад дипломатски борити против насртљивог Вашингтона.

У тој борби без сумње има и енглеских прстију. Лондон хоће да спасава огромне инвестиције британског капитала у Аргентини, јединој земљи из које тај капитал још није до сада потиснут. И опет овде видимо постојање јаче супротности између чланова коалиције. Због тих супротности које су се само поштриле због „успеха“ техранске конференције, пројектована је нова конференција, у Лондону. Изгледа да ће се тамо опет расправљати питање пољско-совјетске границе, питање деголовог комитета, питање доделе резерве нафте на Средњем Истоку, као и палестинско питање. Значи овога пута на конференцији се неће Лондон и Вашингтон борити против Москве, већ ће се три такмаца борити сваки против два друга. Коалиција има разлога да буде забринута...

МЕС.

ЖУКОВ ПОКУШАВА...

Генерал Ватутин, који је дуже времена био љубимац совјетске и британскоамеричке пропаганде, јер је предводно болшевичке армије на једном од најважнијих сектора Источног фронта, је смењен. Заповедништво трупама које се боре на отеску Шепетовка—Звенигоротка преузео је лично генерал Жуков, заменик Стаљина у својству врховног заповедника. Већ из те чињенице да операцијама руке баш Жуков треба закључити да се извршује један операцијски план који се у Москви сматра за необично важан. Заиста, извесно напредовање Совјета од Шепетовке према западу и југозападу ствара ситуацију која се може назвати веома интересантном. Немачке дивизије боре се негде западно од Шепетовке, док друге дивизије чврсто стоје код Апостолава (између Никопоља и Кривога Рога).

Прва поменута група немачких дивизија налази се 600 километара северо-западно од те друге групе дивизија. Ово хладнокрвно настављање борбе на доњем Дњепру и ово потпуно присебно чување Крима доказује да совјетска офанзива од Шепетовке према граници Галиције нимало не изненађује немачки генералштаб.

Ова мирноћа са којом немачки генералштаб и немачке трупе одбијају совјетске нападе, доказује да постоји потпуна увереност у то да локални совјетски успеси неће моћи спречити Немце у предузимању иницијативе у оном трутку када то буду нашли за сходно.

Док се на јужном делу Источног фронта одиграва велика битка, средњи део се одмара. Само код Витебска и на правцу Витебск—Орша било је неколико великих совјетских нападних покушаја и великих совјетских неуспеха. Немци чврсто држе овај фронт, имајући за то, по свој прилици, важнијих операцијских разлога.

На северном делу фронта болшевици настављају нападе у правцу Пскова и Нарве. Ове борбе имају огромног војног значаја, али још већег политичког значаја. Битка која се одиграва на граници Естоније служи као опомена свим народима Европе, који се још нису одлучили за борбу против комунизма. Естонски народ, као и летонски, дају пример другим народима како се треба борити против комунистичког непријатеља.

Док Совјети напрежу све своје снаге да би пред почетак катастрофалне „распутице“ извојевали неки већи успех, Британоамериканци ограничавају своју

делатност веро-терором. Случајно се десило да је приликом једног британскоамеричког напада на југозападну Немачку број оборених авиона био неознатан (ванредно магловит дан и веома ниски облаци спречили су одбрану). Овај случај непријатељ је почео да коментарише на веома живахан начин, али се одмах иза тога десило да им је британска авиација доживела губитак 190 авиона у току неколико сати борбе у области Берлина.

Осим ових значајнијих војних догађаја, у току прошле недеље било је више ситнијих стратегијских или војно-политичких догађаја. Показало се да су Американци доживели неуспех у њиховом покушају продора до Гуама. Показало се да су били тачни јапански подаци о опкољавању и уништењу седме британскоиндуске дивизије на граници Бурме. Показало се да је генерал Маунтбатен морао да одложи своје нападне планове због три разлога: Вавел не даје подјачања, јер треба трупе за борбу против непослушних Индуса; Лондон не даје транспортна средства за превоз трупа приликом намераваних операција искрцавања; адмиралитет не даје ратне бродове, јер не може одвојити ниједан већи брод из борбене области Нетуна, где се обалобран држи само захваљујући бродској артиљерији тенке флоте.

Један део морнарице која је запласала код Нетуна, односно један део бивше италијанске морнарице, Енглези морају да уступе Совјетима. Претпоставља се да ће се ових дана код Малте извршити та предаја бродова. У присуству свемогућих војних и дипломатских личности биће спуштена британска застава, а подигнута совјетска. Ово ће бити алгоритм опадања британског утицаја на Медитерану и повећање утицаја совјета.

Иза те церемоније крије се једна велика драма у саставу коалиције. Енглези не могу да поднесу без великог огорчења ово уступање једног дела морнарице. Американци не могу заборавити да је летос Британија одбила амерички захтев да подели заплесну италијанску морнарицу, а сада уступа италијанске бродове Совјетима. Овај спор због морнарице и ово привидно поравнање између Лондона и Москве треба да схватимо као несумњив доказ једног јаког расула у редовима коалиције. Ово расуло иде у корист Трећег пакта, неминуовног победника у овој рату.

М. Војвођа

Рузвелт је покушао да препреденом паролом о „опасном смењивању капетана на узбу, каном мору“ или „ризиком при смењивању коња усред буре“, прикрије праве проблеме, који ће бити важни при идущим изборима.

Упркос томе, јавља се све више знакова, да се повећава сазнање о тоталном фијаску Рузвелтове спољне политике. Обе основе његових идеолошких и политичких планова о поправци света, „четири слободе“ и Атлантска повеља, изгубиле су једна за другом вредност.

Атлантска повеља, која је крштена уз пратњу хришћанских песама и уз лицемерно подизање очију к небу, показује се све више, да је иста превара као и 14 Вилсонових тачака.

Морално огорчење, које у Енглеској и САД показују због совјетско-пољског конфликта, а поводом „реалне“ политике Совјета, било је ових дана приликом једне радиоемисије из Москве и од стране „Дејли Воркера“, у толико окарактерисано, да су већ при потписивању повеље познавали став Москве и да је сем тога Стаљин у Техерану својим партнерима налио чисто вино. Хал је вероватно више од недељу дана чекао на одговор на његов предлог о посредовању, пре него што је то Стаљин одбио. Наравно, он је још одмах знао, да ће одговор бити негативан и његов сопствени протест послужио му је само као алиби, за пољско-америчке бираче, од којих 4 милиона гласова су важни за избор.

Рузвелта његова ратна политика приморала, да се усуди на иницијативу и да амерички народ гурне у једну крваву авантуру, јер би иначе испало смешно.

Из дана у дан све је јасније, да конгрес све више ставља у питање Рузвелтову борбу за подношљиво подизивање послератних веза, за којима је он некада тежио.

Ипак, не варајмо се у томе, да је стопроцентни изолационизам у САД мртав, јер постоји можда само један једини часни ратни циљ велике масе Американаца: да се рат победоносно оконча само у једном једином главном циљу, да се спречи нови рат. У том смислу су и републиканци присталице потпуног отстрањивања тоталитарних режима и привредно-војног уништења ратних противника. И у том смислу су републиканци „империјалисти“.

Док сада Рузвелт додуше још мрмља побожне изреке о ослобођењу Европе, он је иза кулиса већ одавно дао Москви одрешене руке и хоће сада само још да спасе велики амерички посао са Совјетском Унијом у облику једног уговора о лиферацији, у износу 10 милијарди долара.

Лако се да видети, да ће демократске и републиканске изборне пароле у погледу спољне политике и рата, личити једне на друге, као јаје јајету, а да ће се Рузвелт чак и ако буде поновно изабран, чувати да га не постигне судбина Вилсона. Изборна борба одржаће се стогл углавном на унутрашњо-политичкој линији.

При томе, Рузвелту заиста добро долази, препотопски компликовани и недемократски систем за бирање претседника. Наиме, када кандидат у некој посебној држави постигне једнаставну већину ранијих бирачких гласова, припадају му сви гласови изборних повереника ове државе, а потучени кандидат излази потпуно празан. Према пропорционалном изборном систему 1940. Рузвелт је морао добити 286, а Вилки 245 гласова изборних повереника. Победа је дакле била ограничена, како се само може замислити. Њутон Бекер пише поводом ове теме у „Космополитен“, поред осталог: „Рузвелт може да постане и по четврти пут претседник, јер чак и кад би га, на пример, 60 милиона би-

оача и 36 држава одбило, 12 густо насељених држава могле би да Рузвелта врате у Белу кућу, са мање од 24 милиона бирачких гласова“.

Ова аномалија је главни узрок томе, што су предвиђања при претседничким изборима невероватно ризикантна.

„Њу Јорк Дејли Њус“ изјавио је ових дана, да је несрећа за Америку, што овога пута америчком народу можда претстоји само избор између једног већег и једног мањег зла (Рузвелт—Вилки). Овоме немамо ништа да додамо.

Уосталом, знамо тачно, без обзира ко буде освојио Белу кућу, Рузвелт, Вилки или неки други кандидат, победу немаћког и јапанског оружја неће ни један од њих спречити.

ВРЗИНО КОЛО У КАИРУ

(Наставак са 1-ве стране)

У суштини то би било једно исто: потпуно је иста ствар или дошао Чубриловић или Смић. И један и други су болшевички агенти и то од раније. Чубриловић је и јеврејски зет, а и пре је био познат због љавовог схватања партиске дисциплине и због сувише великог залагања за болшевичке тезе. Што је он једини од политичких људи, који се налазе у емиграцији већ по другом пут на сцени као кандидат за претседника једне више него проболшевичке владе, није нимало случајно. Напротив сасвим је природно и чудно би било да је другачије. Он одавно иде болшевичким путем па је нормално да на њему и заврши. Само што његово име и његова личност нису никакав ауторитет чак ни за најужи његов крај према коме је он исувише згрешио сејутни деструктивизам и болшевичко семе. Кад би се он данас појавио у крају који га је некад бирао за посланика, сигурно је да би га „народно одушевљење“ растргло. А када би се појавио као претседник једне болшевичке владе прошао би још горе.

Шта се хоће заплитањем овога врзиног кола у Каиру? Да ли су то само покушаји изнуђивања извесног попуштања или престо примењивање већ донете пресуде? Можда и једно и друго у исто време. Биланс свега овога је подешавање ситуације тако да се што више потпомогне Титу иако се и у Каиру и у Лондону мора знати да су Титови партизани истребители српског народа. Имамо утисак да им се помаже баш зато што су непомирљиви непријатељи српски. Сви они који пошту тим путем или који послуже као инструменти његовог оживотоурења такође су непријатељи српског народа. У Каиру се заплиће врзино коло, које треба да стегне омот око врата српског народа. То се јасно види из свега што се тамо одиграва.

СРПСКИ НАРОД

ГЛАВНИ УРЕДНИК, одговоран за садржину листа: Велибор Јонић.

ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.

РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА: Терезије 5 меценин, 1 степениште (Палата Извозне банке). Тел. 20-383.

ШТАМПАРИЈА „ЛУЧА“, Краљице Наталије 100. Тел. 21-772.

Тромесечна претплата 48 динара шаље се преко „Пресека“, а. д. Влајковића 8.

ПАО ЈЕ НЕУСТРАШИВИ БОРАЦ ЗА СПАС СРПСКОГ НАРОДА

ХЕЈ СТРАЖАРУ

Пок. Милош Масаловић свршио је војну академију као питомац 44 класе. Већ као питомац узима учешћа у првом балканском рату против Турака и затим кроз све ратове увек храбро се борио у првим линијама. Свршио је ратну школу у Паризу. За цело време док је генерал Милан Недић био министар војни, пок. Масаловић је био његов шеф кабинета као и његов одани сарадник. По доласку на власт Владе народног спаса генерала Милана Недића непрекидно је вршио дужност шефа Кабинета до дана своје трагичне смрти.

Трагична смрт пуковника М. МАСАЛОВИЋА

бреме народних брига и невоља у овим тешким и судбоносним часовима?

Гађајући пуковника Масаловића душмани српскога народа погодили су цео српски народ, одузимајући му у овом критичном часу једног од његових највернијих синова, правог витеза без мане и страха, који је знао само за службу за његово добро и његову величину. Али су они исто тако тешко ојадили и Претседника владе, свесно и намерно лишавајући га свога највернијег и најпреданијег сарадника.

Трагичан удес пуковника Масаловића, који је пао како доликује једном хероју служећи неустрашиво својој Отаџбини дубоко је коснула цео српски народ, који је у његовом лику препознавао једног од аутентичних хероја српске расе, који су чинили њену славу и њен понос. А још већи бол раздира срца оних војника који су служили под командом пуковника Масаловића испишујући са њиме најлепше странице српске ратне историје. Сви они његови ратни другови остали су и његови пријатељи и њихов бол за својим ратним другом и командантом неизмеран је и непробалан. Пао је друг и пријатељ који је другарство уздигао до највећих моралних висина и зато ће његова успомена остати незаборавна.

Рано је још говорити о пореклу и пакленим намерама убица пуковника Масаловића. Али је јасно за свакога да су њихове руке наоружали заклетим непријатељима српскога народа, који

шање у редовима свију иште-них Срба и правих српских родољуба.

Ово убиство је опомена српском народу да његови душмани не мирују и да даноноћно кују планове против његовога опстанка и његове будућности. Српски народ ће наћи снаге и могућности да се обрачуна са свима тим душманима српскога рода било да су заведени било да су крвни непријатељи његови. Одговорни фактори умеће да нађу начина да кривци за смрт пуковника Масаловића добију заслужену казну, јер то захтевају правда и интерес српскога народа, који не може допустити да некажњиво падају главе његових најбољих синова за рачун туђина или смртоносне пропаганде. Мученичка смрт хероја Милоша Масаловића задаће смртни ударац свима непријатељима српскога народа, ма где они били и ма како се називали.

Слава мученику и хероју Милошу Масаловићу!

Покојни пуковник Милош Масаловић рођен је 3 јуна 1894 године у Београду. Рођен је у војничкој кући пуковника Милана Масаловића, једног од прослављених јунака славне српске војске. Од најраније младости васпитан војнички, покојни Милош Масаловић био је оличење поштења и родољубља и као та кав свуда цењен и поштован. Покојни Краљ Александар коме је пок. Милош Масаловић био дуго времена ордонанс официр необично га је ценио и сматрао га личним пријатељем.

„СПАС СРПСТВА ТО ЈЕ ВРХОВНИ ЗАКОН САДАШЊИЦЕ“

Српске избеглице у Београду

У времену од 5 до 8 овог месеца боравила је у Београду група од око 200 избегличких делегата који су претстављали српске избеглице које данас живе у Србији. Они су дошли на позив председника Српске владе генерала Недића, и три дана су провели у престоници као његови гости.

У понедељак 6 овог месеца избеглички делегати присуствовали су помену ратним жртвама који је одржан у Саборној цркви. Помену је присуствовала Српска влада на челу с председником генералом Недићем и министрима.

После одржаног помена избеглички делегати присуствовали су излагању комесара за избеглице Томе Максимовића у малој дворани Коларчеве задужбине, који је у свом реферату дао испрпан преглед рада Комесаријата за избеглице од оснивања до данас.

На ручку који је тог дана одржан председника владе заступао је министар правде Богољуб Квицић који је одржао топао говор у ком је истакао сву тежину данашњих дана у којима живе Срби у свим крајевима, напомињући да Јосип Броз-Тито поново покушава да Србе баца у још већу несрећу.

Истог дана поподне делегати су присуствовали великој и свечаној академији која је приређена у славу Алексе Шантића, великог српског националног борца и песника, поводом 20-годишњине његове смрти.

У уторак 11 часова преподне избеглички делегати били су примљени од председника владе.

На пријему избегличких делегата у Претседништву владе било је присутно много најуглед-

нијих званика међу којима су запажени командант СДС генерал Боровоје Јонић, командант СДК пуковник Коста Мушички и командант Граничне страже пуковник Погачар. Пријему су такође присуствовали изасланик Светог синода ректор Београдског универзитета, многи начелници министарства, велик број бивших министара и политичара, као и много угледних престоничких грађана.

Улазак председника владе у пратњи свих министара и председника београдске Општине, био је бурно поздрављен како од избегличких делегата, тако и од осталих присутних. Затим је пришао председнику владе Алекса Јовановић, избеглица, и у име својих присутних другова, као и у име безбројних избеглица које живе у Србији, прочитао резолуцију, коју је затим предао председнику владе.

Одговарајући на поздраве и резолуцију, председник Српске владе генерал Недић, одржао је дужи, веома импресиван говор, у ком је између осталог рекао:

„Поводом ове ваше резолуције налазим за потребно да вам кажем ово: Нас је, драга наша браћо, задесила велика народна несрећа, коју ми тешко преживљавамо данас. Али, није она прва у историји српског народа. Српски народ никада није живео на двлету. Он је увек био у борби. У борби се челично, у борби је живео и живео. Такво му је судбина, такво му је место.

„Али, ова наша велика народна несрећа много је значајнија и судбоноснија због тога што је

Узрок, циљ и вероватно последице данашњег светског разарања српски народ је успео да схвати. Силом његовог геополитичког положаја и Србин је, хтео — нехтео, улетен у коло овог другог светског рата. И ево, где у њему Србин преживљава само несрећу, очајање, издају са везника и братоубилачко проливање крви.

Почев од несрећно изазваног рата, па преко сазнања о унутрашњој трулежи, тоталне издаје савезника, војничког слома, тешке капитулације и отмице Краља, српски народ је бацао у вртлог пресудних догађаја, а да за исте није био припремљен. Дојучерашње народне вође српског народа, снос већ данас а носите и сутра, пуну одговорност за то. Тек народно предање, историја и наша поколења моћи ће да изрекну народни суд нам њима.

Искушења, на која је српство стављано после народне пропасти, била су још већа и тежа зато је српство плаћало, и још увек плаћа, страховит данак у крви.

Све то данас зна сваки Србин. Српски војник зна то поготово. Зашто? Зато, што су српски стражар, српски добровољац и српски граничар најактивније учествовали у борби против свих искушења — у борби за спас свога народа.

Онда, када се од стране многих веровало, да је све изгубљено, 1 септембра 1941 године на позив генерала Недића, отпочело је окупљање свих националних снага за борбу против комунизма.

Српски официри, подофицири, каплари и редови организовани и сакупљени у српске оружане одреде, српски четници и добровољци са осталим националним снагама, спасоше тада Србију.

Била је то дивовска борба. Борба једног народа за своје битицање.

То је искушење прошло, али су дошла и још увек долазе нова и нова. У колико се ближи крају рата та су искушења и све тежа и пресуднија.

28 фебруара 1942 године старешински кадар са људством српских оружаних одреда улази у новоформирану организацију Српске државне стране. Од тада су ево прошле већ пуне две године како српски официри, подофицири и војници, као српски стражар, стоји на српској стражи и чува народ свој.

935 јунака узидало је своје животе, а 775 натопило је својом крвљу темеље Нове Србије.

Јунаци, српски стражари: — наши пали другови показаше нам како се величанствено жртвује и сам живот на олтар Отаџбине и светих националних идеала, а

— наши рањени другови попрскаше свету српску земљу својом чистом и јуначком српском крвљу.

Зато храбро и напред! Истрајмо до последње капљи крви у праведној борби за националне идеале нашег народа и братску слогу свих Срба — националиста.

Данас треба и мора да нас све уједињи апсолутна одлучност против једног јединог непријатеља — против комунизма. Та борба тражиће нове жртве. Дајмо их! Дајмо их онако свесно и српски, као што смо учинили наши пали и рањени другови!

Наш став и наше „вјерују“ јесте и остаће безгранична синовска љубав према нашој мајци Отаџбини и продубљивање пуне братске слоге код целокупног националног српства. Будимо само српски стражари — чувари битицања српског народа. У нашем раду управљајмо се само и једино програмом и идеологијом, која се може обележити као служба Српству“.

Зато, главу горе!
Мајор С. Д. С.
Дан. П. Ст.

Непријатељи српскога народа настављају своју паклену радњу. Јуче од њихове злочиначке руке пао је пуковник Милош Масаловић. Тежак је то удар нанет српском народу, јер он у њему губи једнога хероја, прекаљеног борца за спас српског народа, који није штедео своју крв за славу и величину српске Отаџбине и који је горео и сагорео у њеној служби.

У најтежим данима српске историје, после априлске националне катастрофе, он се непоштедно и бескомпромисно сав предао служби српског народа, као најближи и највернији помагач спасиоца српскога народа генерала Милана Недића. У часовима када су се воље колебаће и мутиле савести, пуковник Масаловић стајао је прав и чврст поред свога шефа, гледајући бистрим погледом на српску будућност и чврстом вољом и одлучношћу радио је на делу спасавања српског народа и обнове српске Отаџбине.

За две и по године од како је као најближи сарадник Претседника владе на положају шефа Кабинета пуковник Масаловић је био најсветлији пример преданог и неуморног вршења своје дужности. Даноноћно блио је он поред свога шефа над судбином српског народа, заборављајући на свој лични живот, мислећи само и увек једино на спас српског народа. У часовима када су многи бежали од одговорности или су ишли обазирани се лево и десно, он никада ни у једној прилици није бежао од одговорности а ишао је усправно, високог чела право путем добра српског народа. Ни грдње ни претње, ни интриге ни сумњичења нису могли да га поколебају у његовом вршењу своје дужности. Он, херој из ратова, војник са развијеним осећањем части до врхунца, исусовски је подносио да га клеветају они који њега ни по чему нису били достојни.

Губитак је тежак, рана је непробална, јер мало је данас љу-

Последњи снимак пок. Масаловића у пратњи Претседника владе приликом пријема избеглица

ди херојског схватања дужности и кристално чистог поштења једнога Милоша Масаловића. Данас више него икада, када семе раздора и неслоге буја широм несрећне Србије био је потребан један Милош Масаловић са својом строгом објективношћу, са својом лојалношћу и правичним мерењем људи и догађаја. Жарка љубав коју је он гајно према српском народу, вера у његову будућност данас су нам биле неопходне. Ко ће у будуће помагати Претседнику српског народа да носи тешко

коће да створе хаос и неред, који хоће да баце српски народ у нову несрећу. То је јасно свакоме Србину који уме да гледа својим очима и да мисли својом главом, јер зашто би иначе пао пуковник Масаловић, чија скромност и поштење нису могле да сметају никоме који жели добро српском народу. Организатори овога гнуснога атентата и мали су свакако другојаче намере и планове, али су се они преварили. Подло и кукавичко убиство пуковника Масаловића изазвало је само револт и гру-

ло је присутно много најуглед-

(Наставак на 4-ој страни)

ОДГОВОРНОСТ ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА

По изјавама Лондона и Москве очевидно је да им држање Драже Михајловића није по вољи. Своје симпатије поклонили су Титу, јер он без поговора извршава њихова наређења, не водећи рачуна о жртвама српског народа. Ово је сасвим разумљиво, јер се и Тита и Англосаксонаца српски народ исто тако мало тиче као и лањски снег.

Сва њихова досадања настојања да између Драже и Тита дође до споразума пропала су. Дража Михајловић одвећ добро познаје стварни положај српског народа, као и жртве које је он досад поднео, да би могао да прихвати Титову тактику. Он зна да би тиме сам опстанак српског народа довео у питање.

До споразума између Тита и Драже Михајловића не може доћи још и из тог разлога, што је Дража монархиста, док је Тито прихватио споразум Лондона и Москве да се по питању облика владавине код нас има по свршетку рата да решава. Ако би извршио споразум са Титом, Дража би одсекао грану на којој седи.

Активна саботажа, нападима на окупатора и убијањем националних људи Тито иде за тим да створи неред и анархију. Уколико се рат ближи своје крају, утолико Тито жели да тај неред и хаос буду што већи, како би он постао апсолутни господар у земљи. Ово сигурно не може ни, у рачун Дражи Михајловићу.

Овај крајњи циљ Титов намеће Дражи Михајловићу огромну одговорност. Не само што он не сме ни по коју цену правити споразум са комунистима, већ се мора добро чувати да својим поступцима не допринесе стварању нереди и хаоса, за којима они иду. Хтео не хтео, Дража Михајловић је присиљен да води политику мира и реда до краја рата, ако не жели да се одрекне својих основних начела и схватања.

Утолико су више за осуду поступци оних његових команданата који угрожавају дело консолидације прилика у нашој земљи, за коју се Влада народног спаса тако својски залаже и од које је српски народ имао само корист. Њихови исподи погађају српски народ, који се само тако може сачувати, ако се на нашем простору мир и ред буду очували до краја рата. Когод њега, буди из којих разлога, ма у ком тренутку, буде нарушио, тај ће морати понети историку одговорност, које га нико и ништа не може ослободити.

Велибор Јовић

„СВИ СРБИ НА ОКУП“

(Наставак са 3-ће стране)

она нарочито специфична. Удружили су се сви ишли непријатељи да плански истребе изне јадно Српство. У томе је тежина, у томе је највећи наш бол.

„Ви сте сами у овој резолуцији казали колико је огроман биланс наше несреће.

„Драга браћо моја, дали смо опет тешке ненадокнадиве жртве и прицели их на олтар вечитог Српства. Да је то тако, доказ сте ви, живи сведоци.

„Зато, драга браћо моја, ја као председник владе народног спаса овде у овом народном дому, пред Богом и истином клањам се са највећим пијететом оним светим српским жртвама, свима Србима, Српкињама и Српкињама, који су за српско име, српску веру и српски народ изгинули и нестали пре времена са овог белог света. Слава им и вечна хвала и вечити помен у српском народу (Присутни једнодушно кличу: „Слава им!“).

„Драга браћо моја, српски народ је кроз своју дугу историју ишао увек уздигнуто главе, ведра чела, гордо, ишло је мудро и паметно. Јер, штогод има он, он је све сам стекао, нико му ништа није покљонио. Он је великим својим жртвама, својим трудом, својом крвљу све то стекао. Ни од кога није тражио милости. Своје је бранио, туђе није хтео.

Зато нам ова велика несрећа пада толико тешко што је у суштини неправедна, што сте јој допали, благодарите нашим људима, нашим војмама, који су у пропастили све што је српски народ имао. Чиста је ситуација била и за слепце, а камоли за наше вође.

Версајска Европа, створена по сле првог Светског рата, била је једно политичко недоносче, неспособно за живот. Што је најинтересантније, њоме нико није био задовољан, па чак ни победници. Нерешена социјална правда, што је основ за будућност и опстанак једног народа, друштва и поретка. Зато је комунизам почео да цвета по целој Европи. И онда је настала потреба да се преуреди Европа.

У оно време великих народних метежа, ја сам постао министар војни Југославије и онда сам видео сву тежину ситуације и сву величину опасности, гледајући како ће рат да се разбукти у целој Европи, а може бити још много даље, и да Југославија, односно српски народ, нема ништа да тражи и може само да изгуби све. Зато, схватајући ситуацију да је Југославија млада државна творевина, видео сам да она не може да води ратове ни за дуги низ година доцније, а камо ли да у овај светски рат улази.

Зато сам сматрао за потребно да државној управи и одговорним органима државним дам своје мишљење као министар војске, говорећи да не треба да улазимо у рат, јер нисмо способни за то, него да би избегли страховите катастрофе рата и да б исачували своју велику тековину, да будемо у строгој неутралности.

„Сматрао сам и онда, и данас сматрам, да је најгоре решење било улазити у рат, да је то решење кобно, и казао сам прво, а затим и пророчанским речима написао, да ће се у том случају Југославија распасти, а српски народ да ће платити ту ратну пустиловину својом кожом.

„Драга браћо моја, ја вам не бих ово понављао данас, ви сви то добро знате, али вам морам рећи, ви сте представници целог Српства: иду тешки дани, још рат није свршен, треба много памети и мудрости па испливати и не потонути; а наш народ изгубио је своју равнотежу, наш народ није има јединства мисли, нити има јединства акције.

„По несрећи, има међу нама

много људи, па чак и озбиљних који веле да треба терати луду политику, политику сентимента, авантуристичку политику, политику севапа и ината, која је Србима увек секла главу. Неће да виде стварност, а ево стварност каква је: српски се народ трепи на свим странама;

„Спас Српства, то је врховни закон садашњице. (Бурно одобравање и повици: „Тако је!“).

„Има неких људи који само гледају своје личне интересе и своје амбиције, а не знају јадности и бедности да их може дава однећи без трага и гласа, а са њима заједно и нас све.

„Зато ја користим овај свечани збор свесрпства, да пред лицем вашим, вама, великомученици српски и паћеници, кажем истину, да вам кажем: браћо Срби, слушајте, куца дванаести час, опаметите се! Нема више тих несрећних партија, нема више личних рачуна, нема више амбиција! Има нешто светије, има нешто веће, а то је, браћо моја, — Патрија, која је над свима нама, а то је Отаџбина, то је опстанак српског народа Опште бурно пљескање и повици: „Тако је!“).

„Ако то, браћо моја, не видимо, ако то не признамо као еванђеоску истину, онда ћемо пропасти, отићи ћемо без трага и гласа и нико нам не поможе, и нико нас не спасе.

„Зато одбацамо све штогод је лично од нас. Има дана када ће доћи и народни суд и Божји суд, да суди свакоме по заслу-

не стране једног разбојника Јосифа Броза Тита (Огорчени повици: „Доле Тито!“), а с друге стране једног суманутог човека, Душана Симовића (Огорчени повици: „Доле с њим!“), човека који је променио своје мишљење за 24 часа и од ултрамонархисте постао бољшевик, а сутра ће од ултрабољшевика да постаје анархиста.

За Душана Симовића нема ничег светог. А српски народ? Тиче се њега српски народ! Ја мислим не. Он му је још 1941 године запалио вошталицу, па се чули како до сада није издавао, како још живи, како није умро, и појављује се сада наново да га докусури. Шта се њега тиче колико ће крви српске још да се пролије и колико ће српских глава још да падне. Ви сте га чули неки дан како пинички, саркастично, из неког топлот енглеског хотела довикује српском народу: Срби, још крви, Срби, још српских глава! За њега је главно да задовољи своје господаре, јер му је чанак већ испражњен, јер га три године празни, па би желео опет да га напуни, а шта ће са српским народом бити, то се њега слабо тиче.

„Зар не видите перфидност Албиона, који српски народ као јагње, као жртву баца на домаћу бољшевичку. Шта се њега тиче српски народ главно је да подмири своје интересе. Место да је воде милион глава енглеских за енглеске рачуне, пало је милион глава српских, и за-

ским путем (Дуготрајно одобравање).

2) Да се све српске снаге скупе у једну непробојну фалангу, у једну страшну по непријатеља српску фалангу, а са девизом: сви Срби на окуп под српску заставу црвено-плаво-белу. (Дуготрајно одобравање).

3) Сви Срби у борбу против напаст, против антихриста, против онога који је скочио да нас биолошки истреби, да српско име уништи, да Српство нестане, против комуниста, против Јосифа Броза (Поклици: „Доле!“), против неког Моше Пијаде (Поклици: „Доле!“), против Ивана Рибара, против Симовића и свих србожера. (Бурни поклици: „Доле!“).

4) Браћо драга, видим да сте ви сви за то да у миру сачекамо завршетак рата, а то је да сачувамо своју снагу што је остала, а то је да у лојалној сарадњи са великим Немачким Рајхом спасавамо Српство, који је оставио своје груди на Источном фронту против црвене немани и аждаје, која жели да својим гушилачким бесом, својим азиским манирима и својом револуцијом уништи све оно што је европско. Браћо моја, та сарадња неопходно је потребна и без ње не би могли учинити ништа. Не би могли сачекати сунђенога дана.

„Драга браћо моја, ја вам захваљујем што сте ме саслушали. Захваљујем вам у име Отаџбине, у име Мајке Србије (Бурни и дуготрајни поклици: „Живела

Председник владе, генерал Недић говори пред окупљеним избеглицима

зи, а данас је врховни закон садашњице спас Србије. (Бурно одобравање).

„Нека сви Срби имају једну мисао, једну дужност, један задатак: да се скупе, братски да се уједине, да ниједна снага српска не иде у страну, да не слабе народни српски фронт; да се сви Срби дигну против највећег данашњег непријатеља Српства — комунизма, који прети биолошки да истреби Србе. (Бурно одобравање).

„Браћо моја, штогод је један народ слабији, држава слабија, све је опасније. Бољшевиком такве руши, уништава, ту је његово легло, ту је његово широко поље дејства. А ми, по несрећи, како изгледамо? Наши диндушници успели су да српски народ распеклају на разне фракције, како би га лакше упропастили, јер слаб народ — готова пропаст.

„Зар не видите, драга браћо моја, шта се дешава са нама? Да не идемо даље, јер се мене нико други не тиче него српски народ. Српство, опстанак његов, зар ви не видите данас bestiјалну једну политику Енглеске према српском народу, која данас, када је српски народ упропаћен, упропаћен, када је на ивици понора — изводи на поворницу судбине српског народа, да тито, док живи, е Јосиф

што не би пао још један милион српских глава.

„Браћо Срби: у се и у своје кљузе! То лепо наш народ каже.

„Сви заједно, сви братски, сви у једно коло! Јаки смо кад смо сви заједно! Сви у фронт језан, српски фронт, у свету борбу против неког Јосифа Броза Тита, против свих оних који се иза његових леђа крију и гађају Српство из комунистичке буције!

„Браћо, сви ударимо на Тита и његове банде, и на тога сулудог Душана Симовића.

„Само не једно, само не један против другог, не, браћо моја, у братоубилачки рат! То баш хоће наши душмани, то хоће наши непријатељи. Они би били најсрећнији кад би видели да су Срби устали један против другог. Ох, како би они сеирили!

„Недајте се, браћо моја, завести! Свуда проповедајте оно што сте казали у вашој резолуцији: ред, мир, рад, братска слога, сви заједно и да дочекамо свршетак рата.

„Драга браћо моја, видео сам ово:

1) да сте ви сви за то да сви Срби идемо једним путем, (бурно одобравање), српским путем (бурно одобравање), свесрп-

Србија“). Молим вас да нада одавде одете, поздравите ваше миле и драге и кажите им да ће српска влада, влада Народног спаса и Мајка Србија учинити све да вашу тешку и претешку судбину олакша, да се дубоке и предубоке ране испеле вама великомученицима Срба, српског поколења и српског рода. (Једнодушно одобравање).

„Браћо моја, не повлаците, напред само јуначки, удружени. Са вама је Бог и Божја правда. Живео српски народ!“

Речи Председника владе присутни су пропратили дугим аплаузом и поклицима Председнику владе г. Недићу, Мајци Србији и српском народу.

Многа места у говору Председника владе била су прекидана честим овацијама српског народа и влади народног спаса.

После говора генерала Недића, хор Срба избеглица отпевао је неколико родољубивих српских песама, па је затим генерал Недић ушао у разговор с делегатима, живо се интересујући за избегличке прилике у земљи као и за избегличке проблеме уопште.

Истог дана, па вечеру у истом ресторану говорио је присутним делегатима шеф Српске државне пропаганде Боље Перић.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

СРПСКИ ДОБРОВОЉАЦ

КРУПАН КОРАК НАПРЕД, — ДРУГИ, ЈОШ КРУПНИЈИ, БИЋЕ СКОРО!

Ко би рекао пре две, пре годину дана, ко би рекао чак пре шест месеци да ће наша јавност престати да верује да ће се овај рат свршити за петнаест дана, за месец или највише за два месеца дана?

Скочио је као опарен, био је готов и да се туче с вама онај коме би сте се супроставили с разлозима да се рат ипак неће тако ни брзо ни лако свршити као што је он свом снагом тврдио и за то се у велике новце кладио! Најблаже сте прошли ако вас је сматрао за будалу или за „летоколонуша“, па чак и за издајника...

Веровање у кратко трајање рата — „петнаест дана, три недеље па је све готово“ — било се увукло и уврежило у широке слојеве. Учени и паметни, разуме се, давали су тон. Колико је ово лакомислено веровање и рачунање дало сасвим сувишних невоља и несрећа нашем друштву, колико је због тога нових, непотребних горких чаша морао да испије наш народ, о том, бар сада, није потребно много трошити речи.

Погрешна предвиђања о трајању рата условљавала су сасвим погрешна предвиђања о исходу рата, а то је, опет, било разлог многим другим грешкама.

Колико је усјајаних, лакомислених глава пошло у шуму да на брзу руку одигра улогу „ослободиоца“ или да се опере ко зна од каквих грехова само зато и само тако што су поверовали да је крај рата ту, на прагу. Не би они ни помислили да се баце у наручје шумској „романтици“ да су нешто знали да би могли тамо остати преко једне целе зиме, годину и више дана...

Они што су веровали да ће рат трајати кратко време били су велика сметња уопште за отрежњење нашег друштва, они су у многоме задржавали да наш народ гледа на ствари својим рођеним, српским очима. Та је сметња сад нестала. Нестала је оних и лаковерних и покварених који су ишли наоколо и тврдили и кладили се да ће се рат врло брзо свршити. Нема их више, не чују се више, као да су у земљу пропали! Нема их ради тога у првом реду што је просечан човек нашег друштва, на основу дугог искуства, дошао до чврстог уверења да се овај рат неће ни тако лако ни тако брзо свршити него да ће још дуго, ко зна како дуго потрајати. А чим је просечан човек дошао до тог осведочења, на многе се ствари почиње

другчијим, односно српским очима да гледа.

То је крупан корак напред.

Други, још крупнији корак само што није учињен, он је ту, види се већ јасно.

До назад извесног времена веровало се до слепила у Енглеску и њене државнике. Они ће доћи, они ће нас спасти, они ће „НАШЕ“ из емиграције једног скорог дана пребацили на белим коњима на сред Теразија.

Ако сте се усудили да другчије говорите, ако сте се усудили да чак у та њихова веровања посумњате, у најмању руку били сте исмејани и жигосани опет као — петоколонуша и издајник. Лондонски радио био је на великој цени. „Шта каже Лондон?“, с тим се питањем поздрављало и одздрављало...

А данас?

Данас је већ много, много другчије.

Нису више Енглези оно што су некад били! Нема више оне чесме из Лондона да својим лажима и отровима запаљује нашег просечног човека и да загађује и помрачује видике нашег друштва. У том нам је, најзад, много допринео и сам Черчил који је својим последњим говором извео највећу пропаганду. Великотанско опредељење за Тита и његове бандите разбило је на комаде и последње наде оних који су досад слепо веровали Енглезима и њиховим пропагандама и обећањима.

Дуго је било и много је времена прошло, многе су нас невоље и несреће заде-силе што се слепо веровало Лондону, али је и то, најзад, ето прошло. Искуство нас је научило кад већ нису могле да поуче и науче речи оних који су од почетка ствари правилно постављали и само истину, у интересу само свога народа, исповедали и говорили...

Још само мало, још неколико нових чињеница и докумената — а и то ће врло ускоро доћи — па више неће бити жива Србина, сем ноторног плаћеника или безумника — који ће веровати Енглезима, њиховим обећањима и „гарантијама“. А кад и то дође, још ће лакше бити дисати, још јасније ћемо прогледати и гледати својим рођеним, српским очима. А тада ћемо лакше подносити све терете рата ма колико он трајао, тада ћемо се сигурније одржати до потпуног спаса и осигуране будућности...

Р. П.

ИЗВОРИ НАШЕГ УСПОНА

С правом се може рећи да се наш слом припремао, растао и сазревао много раније, на свим плановима живота: духовном, политичком и породичном. И не само на ова три плана, него и на свима осталим. И на економском, где је безобзирна себичност достигла кулминацију и на културном, где смо загадили све изворе своје културе и јурнули на валов испуњен помијама дегенерисане и труле туђинштине.

Код таквог стања ствари наши водећи државници, и ако су могли и морали да сагледају право стање ствари и да измере стварну слабост народног организма. Нису имали у себи довољно моралне снаге да ту поразну истину изнесу пред свој на-

род и себе као човека као органски део колектива. Кроз помамни урлик ратног оркана чули смо далеко негде из дубине прастаре речи народног генија:

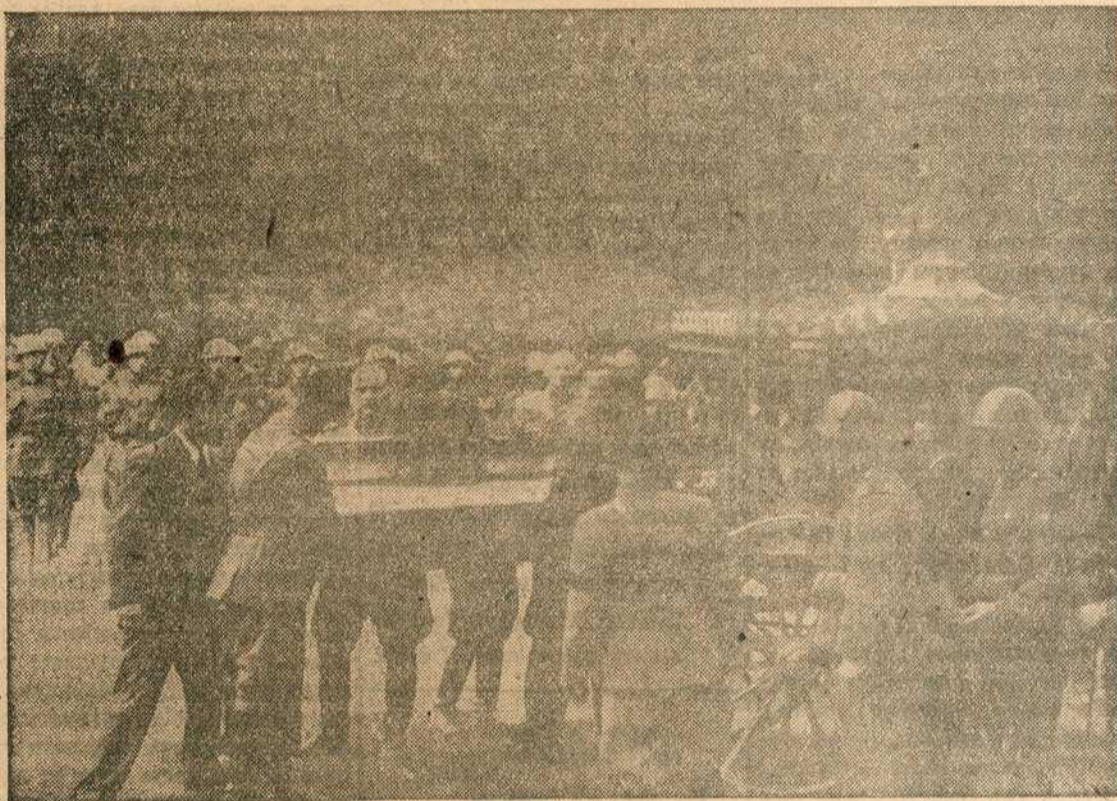
„Јавор гора зајечаће сама,
„Тешко оном ко бежи од пања,
„Јер на више све је тања грана.“

Отуда је први задатак био враћање првом извору: земљи — прамајци нашој, напуштеној и презреној мученици нашој. А самим тим и враћање селу, истина још запечаћеном, али пребогатом резервоару не само биолошке него и духовне снаге наше. Јер веза са земљом оплемењује нашу изранављену душу, делује као благи мелем, нагони човека на

у могућности да се чврсто и одлучно ослони на оне темеље који омогућују да среди свој унутарњи живот и да као конструктиван, здрав чинилац позитивно учествује у светском збивању извршујући задатке који су му, Божјом промишљу, одређени.

Они, који се овим изворима обрете, биће у могућности да мобилишу у себи довољно снаге за унутарњи преображај из кога ће да се роди нови Србин.

Биће то нови човек, очишћен од грехова суморне данашњице, који ће, као основни мотив за све своје напоре, носити у срцу своје љубав. А онај који тим аршином мери људе и догађаје, појединце и породицу,

Са сахране једног добровољачког јунака

(Фото: Арх. В. от. С.Д.К.)

род, него су, напротив, лажима и обманама успављивали народ причајући му бајке о некој имагинарној снази његовој. А када су и поред свега тога, расприривани личним амбицијама, а по налогу међународне јеврејске клике, гурнули земљу и народ у рат, онда то претставља беспримеран злочин према своје народу и издајство народних интереса у најтежем облику.

И пре него што смо се прибрали зграбио нас је хук ратног вртлога и завитлао с нама као са „сламком међу вихорови“, наносећи нам тешка и крвава страдања.

Пропасть наша изгледала је неминовна. И што до ње није дошло има се захвалити само томе што се у нашем народу нашло људи који су благовремено указали на изворе који омогућују спасење и успон.

Први и основни услов био

развијање о духовном, буди наде, распламсава веру. Од слабића постаје цин, чврст и снажан, стабилан, а истовремено благ, чедан, племенит.

Враћање земљи захтева да се очисти и други извор нашег успона — а то је наша традиција. Јер народ који не поштује традицију није достојан својих предака.

Напајајући се на извору српске традиције, наш човек прима у себе свест, да, ако жели да буде достојан предака својих, мора да развија у себи квалитете чојства и јунаштва. Бити човек значи одуховити себе светлом истине Христове, а бити јунак значи победити себе.

Једино на тај начин може наш човек да нађе свој прави став према Богу, према народној и државној заједници и према самоме себи: на тај начин цео народ биће

свој народ и цело човечанство и сваку твар на широком шару Божјем, тај погрешити не може, јер је љубав кључ којим се открива тајна Истине.

Насупрот лакомом, уображеном и отровном саможивцу изградиће се несребични, смирени и ведри витез части и морала, заточник правде и истине, будни стражар светиња и идеала народних, духом највећи, а службом најнижи службеник Богу и роду своје. И ако у његовом једром животу, испуњеном службовањем, дође час да свој живот положи на жртву, учиниће то без помпе и рекламе, дубоко свестан да је цео његов живот био с једне стране отсјај славе и величине његових предака, али и снажан млаз светлости за оне који иза њега долазе, за оне у којима се наставља и продужује жи-

(Наставак на 6-ој страни)

РАЗМИШЉАЊА ЈЕДНОГ КАПЛАРА

Социологија — Једна нова књига —

Једног касног зимског поподнева, док је снег вејао у крупним пахуљницама, а ветар злокобно фијукао око крстача — на гробљу је одјекнуо плотун... При-тешњен криоцима сандук је језиво шкрипнуо уз крик мајке. Укочена лица добровољаца под шлемовима одавала су последњу почаст палом другу. Једна младост заувек је угашена...

За ове две и по године искуше често присуствовао сам оваквим призорима. Гледао сам чак како моји другови одлазе на вечни починак у ковчезима поређаним на камионима. Нисам их жалио, јер сам знао да је живот палих продужен у душама оних који настављају њихово дело, да су духом палих надахнуте груди оних који се још боре. У таквим мислима враћао сам се и овог пута са гробља.

Наједном, угледах нешто због чега се, ево, данас први пут са тога места бола и јаука враћам погнуте главе и застрашен. Не због војничке судбине мога друга, која ће сутра и мене задесити, већ ради судбине народа и земље ове.

Из пете или шесте куће од гробља хармоника је давала од себе звуке танго-а. Кроз танку завесу видех у раскошно намештеној и осветљеној соби неколико парова који су се окретали на углачаном паркету. На столу се блистало кристално посуђе са колачима и пићем. Младићи, паланачки мондени, претстављали су веома успели фалсификат своје београдске сабраће. Широки крој рамена од капута и као олуку уске ногавице са песничком гривом... девојке... но, боље и да не говорим...

Погнуо сам се пред ужасом паралеле, пред коју ме је избацио живот.

На једној страни хладне „колевке нових снага“, гробови мојих другова, и ми живи српски добровољци. Оставили смо све: топли дом, родитеље, сестре, браћу, удобности свога огњишта... Отишли смо, не себе ради, већ да бисмо оних генерацијама српског народа које још на свет нису дошле, омогућили боље услове живота од оних под којима ми живимо. У тој борби, у преданој служби својему народу, ми готово свакодневно полагајемо по једног свог друга у свету српску земљу, испуњени вером умирућих чије су очи у том часу сагледале блештави сјај славних дана који наилазе. Ми смо свесни да се из крви наше рађа слободна Велика Србија, да настаје Ново доба, да је близу боља будућност.

На другој страни стоји добар део наше омладине, монденске и дендијевске, која уз „аер-коњак“ и звуке модернога цеза решава националне, социјалне и политичке проблеме. И док тако мушка — женска омладина, поред тога, претпоставља све могуће врсте забаве и разоноде припремају будућим претешким задацима жене-мајке, најодговорнијег фактора у породици, основној ћелији друштвено-државног организма, фактора чије су функције узвишеније и племенитије, али и мучније и одговорније од оних једног борца-јунака.

Добровољна кандидатура на смрт за бољу будућност народа и Отаџбине — даје право младоносним борцима да се обрате својим вршњацима, данашњој женској омладини, упућујући им неколико мисли:

„Сестре Српкиње, српски добровољци даноноћно гину у служењу својем роду, прилажући на олтар Отаџбине најбоље међу најбољима, најлепшу младост нашу. Ми се жртвујемо, будуће мајке, за генерације које ви треба да родите и за децу ваше деце. Да ли ви интуитивно осећате визију коју посматра у последњем часу умирући добровољац на оградњу, визију величанствену и толико страшну, јер се огледа у неизвесности будућих векова: легије дечака и девојчица нових српских покољења ступају на овај свет кроз кордон логором овењаних гробова јунака. Зар не видите како се несташно лепршају њихови чуперци плаве и црне косице? Зар не чујете ових, као и сваке друге генерације, први поклич: „Мама!“ Овог пута он је вама, Српкинице, упућен. Да ли знате своје дужности које су скопчане са толико патњи, жртви и самоодрицања? Сматрате ли да те генерације можете задојити духом св. Саве, мајке Јевросиме, Марка и Милоша, Црног Ђорђа и Мркоњића, ако и саме тим духом не дисете?”

Оставите журење и друге проводе, јер томе данас и није време, већ се вратите основама духа свог народа. Ви морате постићи идеал жене-мајке, јер ће без њега и жртве нас, српских добровољаца, бити узалудне. То вам је Српкинице, порука мртвих и оних који су спремни да гину.“

Драгиша Живковић-Даличић
каплар-добровољац II пука

Животи

Ко пахуља снежна,
Кристална и нежна,
Што са неба бела
И врхова јела
Падне,
На врео длава,
И нестане к'о сја,
Тако и живот наш,
Заблеста, и већ га нема.

Сава Јанковић,
каплар-добровољац III пука

Обилази нових добровољачких регрута

(Фото: Арх. В. од С.Д.К.)

Ових дана излази из штампе у издању књијарског предузећа „Југоисток“ обимно дело (око 400 страна) инж. М. Васиљевића под насловом „Човек и заједница — Основи савремене социологије“. Ово дело обухвата најпре врло жив и јасан приказ разних облика људског друштвеног живота, затим преображаје ових облика и најзад идејне струје и организације које на овај преображај утичу. Међу овим идејним чиниоцима подробно су приказани: вера, демократија, комунизам и нове националистичке доктрине, где је обухваћен и националсоцијализам. Међу организацијама које делују на преображај људског друштва налазимо: државу, политичке странке, јеврејство, слободно зидарство и Коминтерну.

Књига је писана врло јасним и за свакога разумљивим стилем, што се види из следећег примера, који смо узели из одељка о облицима људског друштва из чланка „Гомила и њене особине“:

„Појединац у гомили другојачије се понаша него кад је сам. Као појединац, човек има осећање одговорности и ово га кочи те не предузима извесне радње. Ретко ће се наћи појединац који ће разбијати излоге на радњама или лянчовати човека на улици. Међутим у гомили човек то чини лако и без великог размишљања. Појединац се у гомили осећа ја утопљеним у број и свестан је да није много видан. Зато он у гомили чини потезе које сам никад не би учинио. Осећање одговорности појединаца у гомили сасвим ишчезава и чини гомилу потпуно слепом у овом погледу. Отуда је осећање неодговорности једно од основних карактеристика гомиле.“

„Друга основна карактеристика гомиле јесте осећање сопствене снаге које иде до осећања свемоћи. Број и једнодушност толиких људи дају појединцима у гомили осећање да гомила може све. Ношена овим осећањем гомила не зна често пута за препреке: она настрће и онде где би и најслабији разум већ саветовао опрезност.“

„Осећање колективне снаге код појединца није развијено до те мере да он може да разликује односе између великих снага. Појединац зна за своју сопствену снагу, и зна да је снага двојнице или тројнице већа него његова сама. Али, кад дође у питање

снага великог броја људи, ту се већ осећање мере губи и код појединаца, који треба да у овоме покажу извесно разумевање. Ово чини те појединац у једнодушности гомиле којој припада види снагу коју нико не може да савлада и којој ништа не може да се одупре.“

„Отуда трећа основна карактер-

ИЗВОРИ НАШЕГ УСПОНА

(Наставак са 5-те стране)

вот његов и целог српског рода.

Могло би се десити да се неко потсмехне овим речима сматрајући их за шарену, али неостварљиву илузију. Али за такве имам један неоспоран доказ да ово није илузија него стварност.

Тај доказ зове се — српски добровољац.

Разбудило нас је болан крик искрвављене мајке наше. Гушило нас је отровно испарење јеврејског ђубришта наваљаног на земљу нашу. Крварили смо по трњу и саплитали се о коров који се густо испреплео по земљи нашој. И у тој језивој ноћи, у којој је заведени народ наш срљао у пропаст наносећи међусобно и сам себи најтеже ране, над нама је био вечни Бог, а у нама неисказана жеља да по цену најтежих жртава помогнемо народу свом да на светлост сунца дође, да очисти смрадне Аугијеве штале међународних отпадака и одбирака, да оплеви коров и почупа трње и да после заоре своју прву бразду на напуштеној земљи мајци.

Лик српског добровољца — то је пут српске будућности. Не тврдимо да је то дефинитивна фотографија новог човека, јер је и сувише кратак временски период протекао да би сваки од нас био доиста у стању да очисти потпуно себе од свих заблуда и предрасуда, иако се ми трудимо да то учинимо што пре и што потпуније. Али је зато сигурно да ће нова покољења, која ће се на гробовима наших палих другова учити како се живи и умире за народ, бити и светлија и сунчанија и ближа идеалу новог човека — биће сигурно прави људи добре воље у најузвишенијем смислу те речи.

Јер ми смо орачи и сејачи. Замахујемо красном и мотиком, плевимо коров и чисто смо трње. А онда у широко заораној бразди сејемо здраво, једно семе: крв жртвену наших палих другова и сагорелу младост нашу, у огњеној борби за срећу народа истрошену. А сузе покајнице нашег народа који се освешћује деловаће благотворно као ђурђевска киша. И семе ће уродити плодом. Стоструко и хиљадуструко. Јер га хране истински извори успона нашег.

Инж. Драгутин Јакшић

ристка гомила, њена велика покретљивост и готовост да у сваком тренутку ступи у акцију. Код гомиле незнатно незадовољство претвара се у огорчен протест и није ретко да човек ни крив ни дужан страда од гомиле само зато што јој се учинио сумњив. Ова особина гомиле најбоље се запажа у рату, где је извесна ситуација довољна да у гомили створи уверење крупних дела као што је, на пример, издаја. У опседнутим градовима често пута упаљена свећа чија се светлост види кроз прозор довољна је да створи у гомили уверење о давању сигнала непријатељу, и ако слаба светлост једва да је видна до на неколико стотина метара од извора. Ухваћен човек под сумњом да је шпијун непријатеља, у гомили за време рата, може да буде стрељан само зато што је, на пример, у својој торби имао карту географску карту чија је продаја била опште слободна и која не садржи никакве податке који би нешто могли да значе у војничком погледу.

„Пошто није у стању да сквати дубоке мисли, гомила може да прими само веома упрошћене идеје. Осећања, па била добра или рђава која исповеда или манифестује гомила, морају да буду проста и снажна. Ако те нису, онда их гомила не прима. Због тога гомила не зна за прелазе и финесе: за њу постоје само крајности. Најмања изражена сумња претвара се брзо у очигледност. Антипатија постаје мржња у највишем степену. За гомилу не постоји можда, она зна само за или — или. Ово је у осталом одлика сваке површно-сти.“

„Гомила не уме да раздваја појмове и да у низу идеја извесне огласи за добре а друге за рђаве. То би било и сувише очекивати од гомиле. Она низ идеја прима или одбацује у целини. И не само то. Ако се у низу одбачених идеја налази и таква, коју би гомила иначе примила саму, под истим именом је гомила више не прихвата ни у новоме издању. Да би је гомила прихватила, важније је довести је под новим именом, макар и онакву каква је одбачена, него поправљати је али јој задржати стари назив.“

„И ако гомила мисли сликама, ипак свака слика не скреће пажњу гомиле на себе са истом јачином. Гомила има своју психологију и свој начин примања утисака. Да би једна слика деловала на гомилу, није потребно да буде страшна по последицама, већ да узбуђује пажњу престога човека. Једна болест, која би у кратком времену, на пример, за месец дана, покосила хиљаде жртава у Београду не би учинила утисак страшнога на гомилу и на широке масе. Али један језовит пад са скеле, или какво крвољачно убиство које се до појединости претстави у штампи, увек ће да занесе машту широким маса, жељних сензација. А болест је била у суштини далеко страшнија по својим последицама него ови појединачни случајеви губљења живота...“

Књига ће ових дана бити пуштена у продају.

АЛЕКСА ШАНТИЋ - ПЕСНИК ОГЊИШТА

ЈЕДНО НЕОБИЧНО ПОЗНАНСТВО АЛЕКСЕ ШАНТИЋА

Одломци из предавања Вељка Сушића, новинара, које је одржано на Академији посвећеној успоми великог српског песника.

путеве у васиони; то је есенција расе, као што је можда и њен крајњи мотив. Зато је песник непобитно и фатално највећи патриота и највећи родољуб.

Алекса Шантић је то заиста и био. Његова патриотска поезија била је, и данас је а биће и сутра, наша насушна национална храна, утеха у невољи, један фонд над којим ћемо и плакати и кликати.

...Нигде мисао Косова није била јача у нас као у Шантићеву ужој отаџбини. Ту је Косово непролазно, увек савремено, уткано је оно у само биће народно, у земљу народну и посну, виси над овом земљом као завет, проклетство и слава, надовезује се у једном дугом ланцу који се никад не кида; оно упаредо корача са историјом и судбином ове земље и овог народа.

...Патриотска смерница у Шантићеву делу израз је једне огромне наслага традиције, вере и болова. Шантићеве земљаци имају личних обележја: «виолентни» су како Цвијић каже, имају историјску сету, а Шантићеву суграђани су исто и «табијасузи», због њихове ђудљиве климе и опаког ветра «сјевера» који у фебруару, за време чувених «баба», пуних девет дана носи црепове са кровова, руши омаке, чупа дрвеће.

Али су сви они, ипак, израз једног колективног херојства. «То су људи који заборављају личне животе, живе наднети над општим народним страдањем и чемером, над тужним ликом своје мучне земље». Богдан Жерајић, жртвенички тип иначе, није био херој у обичном смислу речи. Он

родни послови, кројени планови за народну будућност, давани директиве и смернице за потхвате и прегнућа која данас задивљују, изгледају чудна, жртвеничка.

У таквом времену и у таквој средини Алекса Шантић није ни

покрета — Шантић би сигурно био велики народни гуслар, сарадник Вука Караџића, следбеник Филипа Вишњића.

Алекса Шантић је растао и развијао се у једној друштвеној

Почетком двадесетог века око мостарског књижевног часописа Зоре груписали су се искључиво књижевници, којим су на челу стајали Шантић—Дучић—Ђоровић, али се у њихово друштво јавно и један млад човек, који је још учио школу, а који би иначе требало да је у оном другом кругу чинио је активност зрачила из Београда. То је био млади песник, студент медицине у Бечу, Светислав Стефановић.

Из Беча, где је студирао, Стефановић је прве своје радове, есеје и песме, штампао сем у Бранковом коду и у Зори. Он је остао ведан овом часопису и људима који су га водили. Мостарска Мала библиотека Кисећа издавала је прве три збирке песама Стефановићевих, а и прве своје преводе енглеске књижевности почео је Стефановић објављивати у Зори и Малој библиотеци.

Ти преводи енглеске књижевности значили су у своје време праву сензацију. Нарочито када је Стефановић превео и Поовог «Гаврана» за кога је сам Богдан Поповић тврдио да је непреводљив. Богдан Поповић је чак и честитао Стефановићу, нарочито за превод Шекспировог «Макбета».

Када је Стефановић постао лекар, када се вратио из Беча и започео праксу у Јагодини, везо са људима око Зоре и Мале библиотеке нису ипак биле прекидане. Он је остао «њихов» човек и претстављао је неку званичну везу између доминирајућег Београда и оних око Зоре. Зато је још више уживао неподељене симпатије својих књижевних пријатеља. И ако су књижевници око Зоре били, сем Дучића, доприје, више регионални у идејном погледу, а сам Стефановић се борио за европеизацију српске књижевности, ипак то ништа није сметало заједничком раду са Херцеговцима.

Зна се да је Богдан Поповић преоштро критиковао Шантића када је издао прву збирку песама. Мора се ипак признати да је Шантић имао доста аутокритике и схватио правилно Поповићеву оцену. И не само његову већ и савете Стефановићеве у погледу превођења страних песника. Милан Ђурџин је такође, преко Српског књижевног гласника, упућивао Шантића да се угледа на Стефановића. И, збиља, у другом издању својих песама, Шантић је применио све савете, ствари су му биле много успелије.

Али на овом месту хоћемо да истакнемо један куриозитет. А то је познанство између Шантића и Светислава Стефановића. Никада Светислав Стефановић, поред толиког рада са мостарцима, није био у њиховом месту. Никада он није очима видео Алексу Шантића, а ипак су били велики пријатељи до краја живота Шантићева! Једанпут је у Јагодини посетио Стефановића Светозар Ђоровић, иначе зет Шантићев. Желео је да се лично упозна са човеком, који се у своје писању није склонио под диктатуру хучног сјаја једног Јована Скерлића и његове школе, и који је имао разумевања и за српску књижевност ван ове сфере.

Заслуга је још Стефановића и Шантића што су највише и учинили за обнову родољубиве српске лирике.

И тако, преко пријатеља, донекле и преко дописивања, Шантић и Стефановић су били заједнички једно ретко искрено и дубоко пријатељство. Колико је то пријатељство било између ова два књижевника који се никада нису видели у животу, најбоље сведоче и посете песама које су један другом учинили. Наиме, Шантић је Стефановићу посветио песму «Легенде», а Стефановић Шантићу песму «Мати земља».

В. Ф.

Моји очеви

Моји су очеви из онијех страна
Гдје мотика звони и гдје красна бија,
Гдје знај с чела капље и гдје рало рије,
И тврде се груде дробе испод брана...

Моји су очеви из колиба груби,
Гдје се гусле чују, приповјести, бајке,
Гдје 'но дјецу уче прсте, добре мајке,
Кам рођени како брани се и љуби...

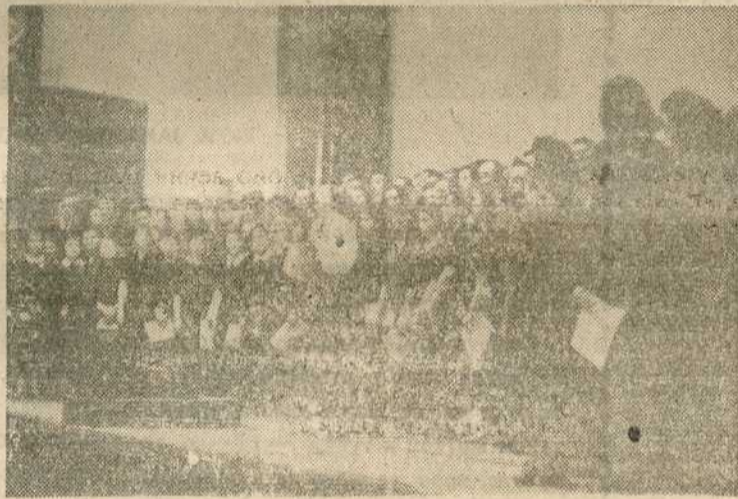
Моји су очеви са тимора тије,
Гдје гнијезде своје крсташ ор'а вије,
И са вихорима бије се и туче...

Моји су очеви бунтовници свети,
Са душом олуја што хрли и лети,
И крилима златне распаљује луче...

могао постати нешто друго осим национални песник и народни бард. Он је био трибун и врста гуслара. Његова ужа постojбина, гусларска и епска, кроз целу своју страдалничку повест, као некад

средини која нама, данас, у овој суморној данашњици, у нашој данашњој неслози, изгледа као нека идеализована слика из неке наше далеке епске прошлости. Обични људи из грађанских редова, без школе, скоро неписмени, са строгим схватањем морала, са једном ретком честитошћу која данас изгледа само као појам неке недостижне етике, водили су јавне, народне послове са великом љубављу, са огромним одушевљењем и ретким познавањем посла, уз једну силну моћ организације која данас задиљује.

Тако се је некад живило у Шантићевом родном граду. Живило се је живото наше велике прошлости, народ се је запајао витешким духом гусала и народне песме, уз национално уздање и веру у бољу будућност. Алекса Шантић био је најбољи тумач тога времена и тога поколења «за пјесму створеног». Нама, Шантићевим земљацима, Алекса Шантић није само наш највећи патриотски песник, који је продро

Госпођица Дивна Радић рецитије једну Шантићеву песму (Фото „Српски народ“)

је био само производ свога Невесиња, као што су Ристо Милићевић и Ристо Тохол били производ сунчаног Шантићевог града.

Живили су људи Шантићеве земље са сталном неком носталгијом за родном грудом као да нису на њој боравили столећима, него као да су је непрестано тражили у мислима и у идеалу. Људи ћутања и неповерења, озбиљни и кошчати, као да нису живили за своје доба, већ за будућност и историју, са једином жељом да се изврши завет и мисија народна, да се не уклета образ прадедовски и вера православа:

О, не дајте, Срби, да Вукова
Окаља вам образ чист ко сунце
Не идите, браћо, од роднога
Јер мученој земљи мученика

Српство и православље били су у то доба истоветни, нешто што је било нераздвајно везано, уткано једно у друго, саливено и неразлучно. Српска црквена општина била је прва институција Срба у Шантићеву ужој отаџбини, и верска и просветна, више световна и национална него духовна. У тој општини, на селима и договорима, вршени су сви зна-

у античка времена, рађала је у век велике расоде и велике војводе. Да је живио пре сто година, у време Проклопија Чокорила

Моја Отаџбина

Не плачем само с болом свога срца
Рад земље ове убоге и голе —
Мана сва ране мога рода боле,
И моја душа с њим пати и грца.

Овдје, у болу срца истрзана,
Ја носим клетве свих патња и мука,
И крв што капа са душманских рука
То је крв моја из мојијех рана.

У мени цвиле душе милиона —
Мој сваки уздах, свака суза бона,
Њиховим болом вапије и иште.

И свуда гдје је српска душа која,
Тамо је мени отаџбина моја,
Мој дом и моје рођено огњиште.

и Јоаникија Памучине — трудо-«до у само дно нашег срца». Он љубивић, фолклориста и сакупља- је, данас, нама, већма него све ча народног блага, иначе првих то, наша утеха, светионик наш и зачетника мостарског књижевног потстрек.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

—Кроз магле непрозирне ми јасно и болно сагледамо ледину травног Пашиновца и на њој, као светионик, Шантићев гроб. И као да чујемо расплавана, бучна звона цркве крај «Кошћела»; громки глас Шантићеве националне трубе; Шантићеву родољубиву поруку својој Музи:

Горе нам плачу, јауци су чести,
Устај и црну одежду обуци,
Свијетли путир понеси у руци
И крепком вјером мој народ причести.

Видимо и некадашњи хотел Јелића, у главној чаршији, сада опустео и јазиво напуштен, без некад ведрога Маше, барјактара певачког друштва «Гуслен. Нападао је дебела прашина на излоге његове сале у којој су некад, за време Балканских ратова, лобожино палења кандила у славу величанствених српских победа над непријатељем Европе и Балкана.

Не седе више за његовим столом, у сепарету, уз отровну и омамљујућу «жилавку», у друштву домаћина Алексе, Светозара и Ате, ни Сремац, ни Миле Павловић, ни Ђипико, ни Нушић, ни Скерлић, ни Пандуровић. Не претрсају са више у њему књижевна и културна питања, не сакупљају претплатници за Српску књижевну задругу, Српски књижевни гласник, Дано, Матицу српску. Гледајући га данас опустела, очима данашњице, ми врло често и хотимиче нећемо да га видимо таква, већ дочаравамо у нашој свести његову некадашњу слику, из времена када је песник Алекса Шантић био једна од централних личности његове друштвене средине, његов национални пророк и песник.

Ако је тачно тврђење да је песник «најизразитији тип једне расе и једног народа», онда је Алекса Шантић заиста био и остао «мерило расног генија своје убоге земље, мерило њеног сенсibilitета, њене идеологије», будна савест своје витешке средине, веран тумач једног идеала једног поколења у којем је последњи пут као бакља у мркој ноћи синула епоха нашег народног идеализма и наше националне романтике. Шантић је био одиста најчистија груд своје камените постojбине, краљу и сузама натопљене Херцегове земље, неугасивог огњишта славе, колевке нашег племена, земље славне и мученичке.

...Поникао у једном времену и у једној средини у којој се је годинама живило од народне традиције и за народну традицију, у крају у чијим су каменом, сурим домовима гусле јаворове брижно чуване поред икона домаћег светитеља, Алекса Шантић је знао, био је дубоко уверен, да су језик, традиција и вера православа — нешто заједничко свима Србима — «само еманација једног вишег мотива: неоодољиве човекове љубави за родну груд у која га је хранила одмах после мајчиног млека.» И зато је он и певао, дубоко искрено и потресано:

»Моји су очеви из колиба
груби,
Гдје се гусле чују, приповјести,
бајке,
Гдје 'но дјецу уче, добре,
старе мајке,
Кам рођени како брани се и
љуби.»

На примеру Алексе Шантића, на његовом животу и његовој судбини и, можда, већма, на његовом песничком делу, види се јасно да песник не стоји само на «раскршћу између два доба», него и на раскршћу између два народа. Јер песник је овде одиста био «сунчани сат на којем сема сунчева луча црта своје чудесне

СМИСАО НАРОДНЕ ПЕСМЕ „ЗИДАЊЕ СКАДРА“

Колико је лепота народне песме „Зидање Скадра“ несумњива, толико је она по својој главној замисли још не испитана. Она спада у ред оних наших народних песама, које су биле предмет столетног брижљивог дотеривања и улепшавања. То се може једино тиме објаснити, што је она опевала један догађај, који на конкретан начин приказује смисао многих суза и бола у националном и појединачном животу.

Стога се ова песма не би могла разумети у некој суштини, ако би се сматрало да је главни њен предмет један стваран или фиктиван догађај из наше историје. Све или бар скоро све наше народне песме садрже неки историски податак из наше прошлости. Али овај податак изражава извештај смисао, који тумачи једну страну живота, па чак и цео живот.

Да и песма „Зидање Скадра“ садржи исти мотив, види се већ и по самом несхватљивом захтеву вила да се кули у темеље уздијају брат и сестра, Стоја и Стојан. А кад Мрњачевићи нису могли њих наћи, онда мора страдати „верна љуба“ једнога од тројице браће. Прва жртва није велика, али је друга била сувише болна. А они су

је морали поднети због категоричности великог захтева, јер су

*Град градили Скадар на Бојани,
Град градили три године дана,
Три године са триста мајстора,
Не могаше темељ подигнути,
А камоли саградити града:
Што мајстори за дан га саграде,
То све вила за ноћ обаљује.*

Обаљивање града ноћу указује на трагедију људску да невидљиве силе руше оно што човек ствара при сунчаном сјају понесен дубоким и видљивим разлозима; несхватљиве тајне заривају се у човечији живот, те га спутавају, обарају, а при томе руше и најчвршће сазидане идеале. Стога, у вилином свакопоћном обаљивању градских зидина Скадра открива се бесмисленост многих људских подухвата. И најсветије замисли, чија је неопходност јасна, а које се без престанка остварују, ниште се, а разлог тога ништења не види се, јер се то човеку скрива, као што ни вила не саопштава мотиве свога обаљања.

Али, поред тога, још нешто друго сазнајемо. Наиме, вила тражи жртву да би престала са обаљањем града, те

БУРА ЈАКШИЋ: ЧОБАНЧЕ

Ретски тренуци

*Сећам се... Падало је жуто лишће са грана...
Јесен... Велика река сливала се у таму...
Пошли смо руку под руку занесени, без плана
да избегнемо свет и досадну градску галаму...*

*Наши су кораци у светло лишће тонули...
Док смо се држали за руку потпуно неми...
Сумња и бол, и старци суморни, оронули
склонили су се да уступе место теми*

*коју смо толико много волели...
Вечност смо хтели у тренутку једном...
Вечност којој ми нисмо одолели...
Вечност у животу овом пролазном и бедном...*

*Ти рече да ме волиш на живот и смрт...
У твојим очима било је ведрога сјаја...
Све је то било лепо као цветан, млади врт
Озарен лепотом рађања, ведрином блиставог маја.*

*Ишли смо даље... Занесени, неми и срећни...
Под нашим ногама лишће је тонуло у благо...
Жалили смо у души што ти тренутци нису вечни
и што налице на тица селица јато...*

*На обалама реке у једном трену смо стали
Затим су дубоко поринуле очи у очи...
О, тада... у томе часу смо знали
да пехар наше љубави Богова рука точи.*

*И пили смо га у ћутању... страсно...
док је кроз ноћ протицала велика река
шапутао си ми... затим си говорио гласно...
Речи луде љубави што драже ко тајна далека...*

*У томе тренутку чежња је душом ронила...
Тражећи бисере среће... залеоге, трајне и вечне...
Док су из даљина претпразнична звона звонила
шаљући звуке у даљ... ко вода вале речне...*

*И даље је немо и тужно протицала река...
Моје су очи сетно лутале кроз таму.
Знала сам да ће то бити бајка далека
Што ће ме пратити кроз живот уморну — Саму...*

ЗОРА Ј. ТОПАЛОВИЋ

да би се он могао сазидати. Дакле, ништа се не ствара без болова, све што постаје, постаје човековим животом и највећим одрицањем.

Стоја и Стојан нису нађени. Они би се могли лако жртвовати граду. У животу се не може ништа стварати туђом жртвом и туђим страдањем. Напротив, мора се жртвовати најблискије и најбоље: не лукаве старије јетрве, већ млада Гојковица у целој њеној наивној моралној лепоти.

Овде налазимо разјашњење главне замисли ове наше дивне народне песме, која нам открива законе националног живота, а тиме и тајне историског хода, а нарочито великих и судбоносних историских догађаја.

Град је жртвовањем младе Гојковице сазидан, што значи да је испуњен један историски задатак. То је, пак, било могуће само тако, што су темељи града зацементирани чистотом њене душе. Значај тога зазиђавања види се нарочито јасно у томе, што она у својој страшној трагедији заборава на себе и своје последње мисли управља своје нејаком чеду.

У томе нам се открива истина да у жртвама најбољих не живе само савременици него и потомство, први се бране њима, а други подижу. У жртвама једних живе други. Стога се, по овој нашој народној песми, историја може ближе одредити као стварање на темељу крви и животу најбољих, који су на тај начин брана и храна доцнијим поколењима. То је историски ход нација и човечанства: без жртава нема стварања, у смрти једних лежи живот других.

То је смисао многих страдања појединаца па и читавих поколења једног народа. У колико је једна нација на вишем културном ступњу и остварује веће духовне вредности (религиозне светиње, доброту, лепоту и истину), утолико су њена жртвовања већа, па зато и болнија. То је наш песник несумњиво изразио у недостижним стиховима у којима описује долазак младе Гојковице:

*Кад је била на воду Бојану
Угледа је Мрњачевић Гојко,
Јунаку се срце ражалило,
Жао му је љубе вјеренице,
Жао му је чеда у кол'јевци
Бе остаде од ијеседа дана,
Па од лица сузе просипаше.*

Он је дубоко жали, „прегорјет“ је не може, али је не може ни спасти. То страдање у стварању је суштина историске судбе човекове. На плачу почива радост, на сузи смех.

Млада Гојковица је персонификација доброте и честитости, а синтеза свих моралних личности и узвишених жртава. Стога се само на узвишеном може градити велико и трајно. А узвишено је у човеку утолико, уколико га он прими у себе и руководи се њиме. Њега је у себи оваплотио млади Гојко, јер он

*..... вјеру не погази
И он својој љуби не доказа.*

Узвишено лебди ван човека, али у историју улази само крај човека, у коме се оно отеловљава као религија, морал, уметност, наука и философија.

Као што смо видели, песма „Зидање Скадра“ открива нам тајну хода историје, а тиме и смисао нашег бића: велики човек страда за велико и трајно.
Др. Милан М. Јовановић

ОМЛАДИНСКИ ОТУПЦИ

УЛОГА СРПСКОГ СЕЉАКА У НАЦИОНАЛНОЈ ИСТОРИЈИ

Награђени рад на Омладинском књижевном конкурс Српског народа.

Велики и мучена трудбеник — сељак, најбитније је фактор људског — историског живота у опште. Наш српски сељак — својим неуморним радом неславао је нашу величанствену националну историју.

Довољно је да спомнемо Гетеа, Пушкина, Мицкијевића, браћу Грим, Фортиса, Брентана и друге. Најеминентнији претставници европске књижевности заволели су нашу народну песму, наше народно благо и преводили исто на своје језике.

Велики је низ наших пионира-сељака, неимара наше националне историје. Да не говоримо о силном националном заносу и таласу родољубља косовских мученика и хероја; да не спомињемо силне мученике за веру Христову и слободу златну, да не зовемо у помоћ легију ананих и незнаних јунака, синова нашега села...

Али грех би био ако не бисмо споменули бар неке еминентније претставнике села, који су радом својим задужили наш народ.

Прво место даћемо неуким и неписменом чобанчету из Тршића — чувеноме Вуку Караџићу. Најлепши пример како је природна бистрина и интелигенција могла да буде достојни претставник српског народа пред целом Европом. Није му ништа сметало што је био неписмено чобанче. Неписмено чобанче, напротив, отворило је врата наше драгоцене народне ризнице најодабранијим мислицима културе Европе. Неписмено чобанче било је непогрешни тумач и водич у лабиринту наше народне уметности и философије. Он је извојевао тешком и неравном борбом победу — чије плодове уживамо већ толико деценија.

Други би великан био сељак Ђорђе Петровић, угледни шумадски домаћин, оснивач наше народне династије Карађорђевића. Његова су дела свима добро позната. Његова је слава заблестала широм целог света. Вук Кара-

џић је изнео нашу народну песму пред светску јавност, а први Ђорђе је јунашвом својим и свога народа задивно цео свет.

Мучимо се и криво око форме друштвенога уређења. Једни бране демократију, други диктатуру, анархију, трећи хоће комунизам, социјализам итд. А погледајмо сељака Ђорђа Петровића како је он тај проблем решио још пре 140 год. скоро. Код њега је најбољи принцип — принцип домаћинства.

Као трећег бисмо могли да узмемо Милоша Обреновића, оснивача друге династије. И то је само угледни сеоски домаћин. А шта је он урадио и постигао? — Када су све старешине погубиле главе и оставиле народ на милост и немилост непријатеља — он је почео рат без оружја — рат дипломатије. Ма да без икаквих дипломатских школа, посрамио је све учене дипломате силне турске царевине и других сила и постигао оно што је желео: спас српског народа.

Узели смо само претставнике сељака — пионира наше националне историје. То је само незначителан исечак из огромног албума наших великана и хероја, мученика и уметника. Из њихових примера, као и из других ненаведених, већ само уопштених, види се какву је улогу играо српски сељак у националној историји. Он — сељак, све је то гледао са љубављу; сматрао као део своје имовине; предавао се несебично заједници — и зато је и могао да да овакве одличне резултате, и створи овакву дивну и раскошну грађевину наше националне историје. Њихова је заслуга највећа, њима припада највећа хвала. Зато им се мора и признати. А њихови очини напори за садање одржање српскога народа сведоче о високој свести њиховој и дубокој проницљивости државничкој.

Живорад Првуловић, матурант Богословије „Светог Саве“ у Нишу

Моја Отаџбина

Отаџбина моја није земља сјаја, кад сврх свих хумки замуљора дивних колонада, статуа што жуће — она је земља вере, обичаја, распеване младости и мишице круте.

Она је земља танковрхих Јела, витих Јабланава, песме са гусала шаренога кола, седељки и прела, сунчаних жетви жита искласала.

И врких људи знојавага чела, раздрљених груди, жуљевитих шака... и земља скрханих ружа, пвећа свела, напуштених гробља, мрачних ледних рака...

О како волим, како оградно љубим ту груду што се домовином зове! и... данас хоћу само њој да служим, да са њом пијем и ја чаше ове.

Да и мене тешке њене ране пеку, и моја душа да са њоме пати, да и моје сузе са њенима пеку: то од себе данас хоћу за њу дати...

Па кад једном сване зора бољих дана,

Желим да се мога срца откуцаји и тад с билом моје отаџбине здруже.

Желим да се тада и гроб и колевка једном славом слави, једним венцем кити, и да крв и зној, земљу и човека иста мис'о спаја, иста воља штити...

Домовина моја није земља сјаја, ни хладних трофеја, симбола што жуће — то је спона што ме са животом спаја, луча што ми светли богазе и путе.

Она је боја и страст моје крви, снага мојих мисли, воље, осећања Она је мој циљ — последњи и први — и све моје жеље, сва моја надања...

Добривоје В. Недељковић уч. VII разр. Мушке гимн. у Ваљеву

У БЕРЛИНУ ЈЕ ОСНОВАН ИСКЉУЧИВО филмски балет

— Једна посета студју — Биоскопска публика је већ навикла да у свакоме филму, поред осталих сцена, види и сцене са игром, у њеним разним видовима и облицима. Ретко је који филм без балетских момената, без стилизованих окретних игара или ревија. То је сасвим разумљиво, јер је игра за режисера добродошла могућност да се радња у филму начини разноврсно, да се оживи целина, рабонију дијалози или осветли сувише тмуран ток догађаја. Балет је редовно онај благи тон који протка сувише озбиљан ток или прелије ружичастом бојом оно што иначе делује као сувише тамно.

можда најснажнији момеат чиставе радње.

Већ дуже времена проблем балета поставио се као важан и најактуелнији у свим немачким филмским предузећима. Немогуће је било користити само балетске ансамбле појединих опера и балетских школа. Разноврсност игре у оквиру филма захтева већ одавно искључиво филмски балет, увежбан тако, да је у сваком потребном тренутку достигао извођењу свих идеја које филм тражи.

Проблем искључиво филмског балетског ансамбла решен је недавно, а све снаге, као и бројан балетски подмладак већ дуже времена увежбавају балете, за најновије филмове.

Ова новина, тај стручно припремљен кадар најталентованијих балетских снага, моћи ће стално да се допуњава балетским вредностима свих врста: играчима и играчицама класичнога балета, карактерног, гротескног, и свих врста, које је филм креирао.

На челу овог новооснованог балета стоји први балетски играч Немачке Вили Шулте Фоглајм. Око њега су окупљене најбоље женске балетске снаге, међу њима Нина фон Рајценштајн, Кори Михел и друге.

Занимљиво је истаћи да је веома тешко било увежбавање оперских балета за снимања на филмској траци, јер позоришца и позоришна сцена захтева сасвим друге елементе, а филмска камера друге. Тако исто и ефекти су сасвим другачији. Нови филмски балет ће користити све могућности које му пружа филмска балетска кореографија и можемо очекивати у томе погледу креације прве врсте

Вили Шулте Фоглајм и Кори Михел у једној шпанској игри (Фото: „Уфа“)

Развијајући се од прастаре, ритуалне, игра је временом добијала многоструку изражавања. Међутим, филм је још више разгранао балетске теме. Балетски начин изражавања обогатио се. Данас игра има, у оквиру равних филмова, и разне карактере и видове. То су велике скале са многог прелива. Од чисто класичног балета па до гротескних игара, на акробатској основи, постоји велики ред разних играчких момената, који се могу користити у, истом тако, великом низу разноврсних филмова. Неки пут је то специфично бински балет, приказан само у оквиру филма, као сцена из позоришта, а неки пут је то, опет, игра у облику ревије, са најмодернијим музичким и ритмичким акцентима.

У појединим филмовима игра допуњује потребно расположење годишњег доба, док у другим она подвлачи историску еру „Мирис векова“ провејава кроз њу. Разне средине нашле су погодан израз у игри. А исто тако је она често и отеловљење појма. Рађање, умирање, молитва, радост и болест били су већ до сада веома успешно приказани на филму, искључиво кроз игру. Ко би могао и да помисли да се може кореографски дати једна тако опака и непријатна болест као што је куга? Међутим, „Игра куге“ у филму „Парацелзус“, право је ремек дело,

Студно ове велике балетске филмске трупе препун је лепих младих жена и људи. Еластичност њихових покрета, живописност и ретко успеда уметничка линија њихових костима, задивљују посетиоца, коме је као ретко предолство, пало у део да их посети и посматра за време њихових вежба.

Симфонија младости и лепоте — тако би се могла назвати та шарена, па ипак хармонична башта омладине, у којој сваки покрет значи један израз а свака група једну мисао.

У сали, са подом од огледала, где вежба највећа група младих балерина, човек има утисак да сања. Шта све не изражавају ти складни таласи покрета! Ненавикнуто око није у стању да одвоји одсјај од правог, визију од стварности.

Дискретна музика, невидљива за посматрача, просипа звуковима, који се, чини нам се, уобличавају у покрете и они нам дочаравају расположења и сећања. Пред нама се одвија један нови свет, нестваран али окрепљујући. Сви ти покрети годе нашем оку и оплеменују наш дух. То је права балетска уметност. Ништа не нарушава. И миран деко од драперија и светлוצав под, као површина језерске, ту су да уногнуне ту хармонију, да потпомогну стварање симфоније покрета везане за звук.

Непотребно је говорити св свим тим девојкама. Оне су све казале својим покретима, везане за звук.

Непотребно је говорити св свим тим девојкама. Оне су све казале својим покретима. Казале су једним најлепшим језиком.

На изласку из студија поздравља нас љубавије топола на ветру. Ми смо још под утисцима ритмова и чини нам се да и при рода трепери заједно са младим телма, која иза зидова једне зграде скромних линија, слеђује музичку покретима свога тела и стварају видљиву музичку, која се не може заборавити.

МАЛИ ОГЛАСИ

СВАКА РЕЧ ДИН. 8.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем за неважећу. Мирослав Борђевић. 75 3—3

ОГЛАШАВАМ за неважећу моју личну карту, издату од претстојништва градске полиције у Крагујевцу, Косара Спасојевић. 74 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам, оглашујем је за неважећу. Ангелина Максимовић. 74 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 154 добивену из среза Гружанског, општине Драгобраће, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Реља Милојевић. 74 3—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Стеван Шег. 75 3—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ бр. 4759 добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем за неважећу. Милосав Милојевић. 75 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам. Оглашујем за неважећу. Спасенија Драгићевић. 86 2—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем за неважећу. Миладин Обрадовић. 86 2—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од претстојништва градске полиције Ужице, изгубио сам, оглашујем је за неважећу. Милорад Антијевић, Ужице. 98 1—1

ЛИЧНУ КАРТУ за 1943 год. издату од претстојништва полиције и дувански купон за март и април издат од одељења Финан. контроле у Ужицу, изгубио сам. Оглашавам их неважећим. Матовић Душан, зидар Ужице. 98 1—1

ОДРИЧЕМ се ћерке Сибинке пошто родитељске савете не примам, њезине дугове не признајем. Мелентијевић Обрадин Костојевић, Бајина Башта. 98 1—1

ПОЛИЦИЈСКУ ПРИЈАВУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам, оглашујем је за неважећу. Ружица Ристић. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Сава Вукша, ђак трг. школе. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 590 добивену из општине Драча, среза Гружанског у Крагујевцу, изгубио сам, оглашујем је за неважећу. Матеја Ђурчић. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 3997 добивену из општине Драча, среза Гружанског у Крагујевцу, изгубио сам, оглашујем је за неважећу. Аранђел Ђурчић. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Вукоман Симић. 98 1—3

Ако сте жељни лепог провода и разоноде, онда посетите елитни ресторан

„КРАЉ АЛЕКСАНДАР“

Александрова 100.
Тел. 43-414

У коме гостује чувени капелник

Ђока „ЈАРЕ“

са својим оркестром уз суделовање најбољих певачица

ЂАНА, ЦАНЕ И ЉУБИЦЕ

99 2—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам, оглашујем је за неважећу. Љубица Колановић. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам, оглашујем је за неважећу. Надежда Банковић, прив. ученица. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 3199 добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам, оглашујем је за неважећу. Софија Марковић. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из општине Драча, среза Гружанског у Крагујевцу, изгубио сам, оглашујем је за неважећу. Божидар Некторијевић. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ добивену из претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам, оглашујем је за неважећу. Душан Младеновић, свршени матуран. 98 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ и кућну листу добивену из претстојништва полиције у Крагујевцу, изгубила сам, оглашујем за неважеће. Здравка Марић. 98 1—3

ДУВАНСКУ КЊИЖИЦУ добивену из градског поглаварства у Крагујевцу, изгубио сам, оглашујем је за неважећу. Благоје Грујић. 98 1—3

ВЕЛЕТРГОВИНА ВИНОМ И РАКИЈОМ

„ХАЈДУК“

ВЕЉКОВА КУЛА“

Јездимира С. Шарића

Производња ликера, коњака и рума.

Београд — Кр. Марије 89

Тел. 22-912.

100 1—1

ВУНУ

од старих вунених отпадака (ћилима, трикотажке, сукна и слично) прерађујемо приватним муштеријама сваки дан од 7 до 16 сати.

Муштеријама из унутрашњости радимо хитно.

„ХУМ“ Банић и Угреновић, Београд, Цара Николе бр. 10
(СЛАВИЈА) ТЕЛ. 24-270.

1-1 101

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

изложиће јавној продаји на дан 15 марта 1944 год. у ВРЊАЧКОЈ БАЊИ — вилу „Код гробља“ са почетном литационом ценом од Дин. 230.000.

Продаја ће се обавити у Београду у банчиној згради, Скадарска бр. 33/II, од 10—12 час., где се могу добити сва даља обавештења. 102 1—1

АЈЕР-КОЊАК, РУМ и ЛИКЕРЕ

добићете најбољег квалитета код реномиране фирме

Д. ВЕСЕЛИНОВИЋ

Продаја по ОДОБРЕНИМ ЦЕНАМА на велико.

Купујем флаше и најбоље плаћам.

ЛОМИНА БР. 3. — ТЕЛ. 27-439.

103 1—1

ТЕКСТИЛНА ИНДУСТРИЈА

**ЈОВАНОВИЋ и
ЈОРГАЋЕВИЋ**

БЕОГРАД

Радничка 2 - Чукарица

104 1-1

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

изложиће јавној продаји са почетним литационом ценома на дан 13 марта 1944 год., следећа имања у НИШУ:

Динара
1) Плац са зградом Обреновићева 58 500.000.—
2) Плац са зградом Јевремова 6 750.000.—

Продаја ће се обавити од 10—12 час., у згради банчиног Филијала у Нишу, где се могу добити сва даља обавештења. 1—1

САОПШТЕЊЕ: ПРОДАВЦИМА ЗЛАТНОГ НАПИТКА

ЗАПАМТИТЕ! да фирма ВРАЧАР купује и од ДАНАС стварно највише плаћа златан накит стари и нови, старо злато, златне зубе, дијаманте, брилијанте, сребро, бакарни, сребрни и златан новац. — Купујемо и од препродаваца.

„ВРАЧАР“, Београд, Палилулска б. Тел. 28-706

(Продужетак Душанове улице)

Доносиоцу овога огласа уз исплату продаје нам робе дајемо — 200.— дин. више. 106 1—1

КУПУЈЕМ:

Старе књиге и целокупне библиотеке на српском језику

„Српска књижара“

БЕОГРАД

107 4-4

Тел. 26-009 Нр. Александра 18.

СТАНОВИ

од 1, 2 и 3 собе са комфором продају се у IV задружној згради.

Према својим Правилима и Закону о привредним задругама, уступање врши Штедно грађевинска задруга **„СВОЈ ДОМ“**, Мишарска 9. 108 1-3

ДРЖАВНА ХИПОТЕКАРНА БАНКА

изложиће јавној продаји на дан 14 марта 1944 год., са почетном литационом ценом следећа имања у КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ:

1) зграда Махала 76	Дин. 150.000.—
2) зграда Бирчанинова 41	Дин. 150.000.—
3) зграда Бирчанинова 39	Дин. 200.000.—
4) зграда Махала 74	Дин. 70.000.—

Продаја ће се обавити у Београду у банчиној згради, Скадарска бр. 33/II, од 10—12 час., где се могу добити сва даља обавештења.

109 1—1

ОВИХ ДАНА ИЗАШЛО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ

Револуција светске владавине	— — — — —	Дин. 80.—
Ко управља Америком	— — — — —	„ 40.—
Кафански стратези	— — — — —	„ 50.—
Јевреји као лордови	— — — — —	„ 40.—
Црвена Рут	— — — — —	„ 30.—
Наташа, Наташа, одговорите	— — — — —	„ 30.—
Маска из „Тамбурене“	— — — — —	„ 30.—
Америка без стида	— — — — —	„ 80.—

ПРОСВЕТНА ЗАЈЕДНИЦА А. Д.
Косовска 39/III. Телефон бр. 25-681.

110 1-1

Државна Хипотекарна Банка

изложиће јавној продаји са почетном литационом ценом следећа имања:

21 марта 1944 год.

1) Плац са зградама Славујев Венац 4	Дин. 1,600.000.—
2) Плац са зградом Кнеза Павла 69	Дин. 1,750.000.—
3) Плац Матошева (Душана Раденковића) бр. 3 и то 1/2 идеални део	Дин. 350.000.—
4) Плац са зградама Цариградска 8	Дин. 4,200.000.—

24 марта 1944 год.

1) Плац са зградом Дунавска 14 и 14а и то 1/2 идеални део	Дин. 450.000.—
2) Плац Сарајевска 22	Дин. 1,400.000.—
3) Плац са зградама Цара Лазара 11	Дин. 5,500.000.—
4) Плац са зградама Госп. Јованова 53	Дин. 1,900.000.—

Продаја ће обавити од 10—12 час., у банчиној згради Скадарска бр. 33/II, где се могу добити сва даља обавештења. 111 1—1